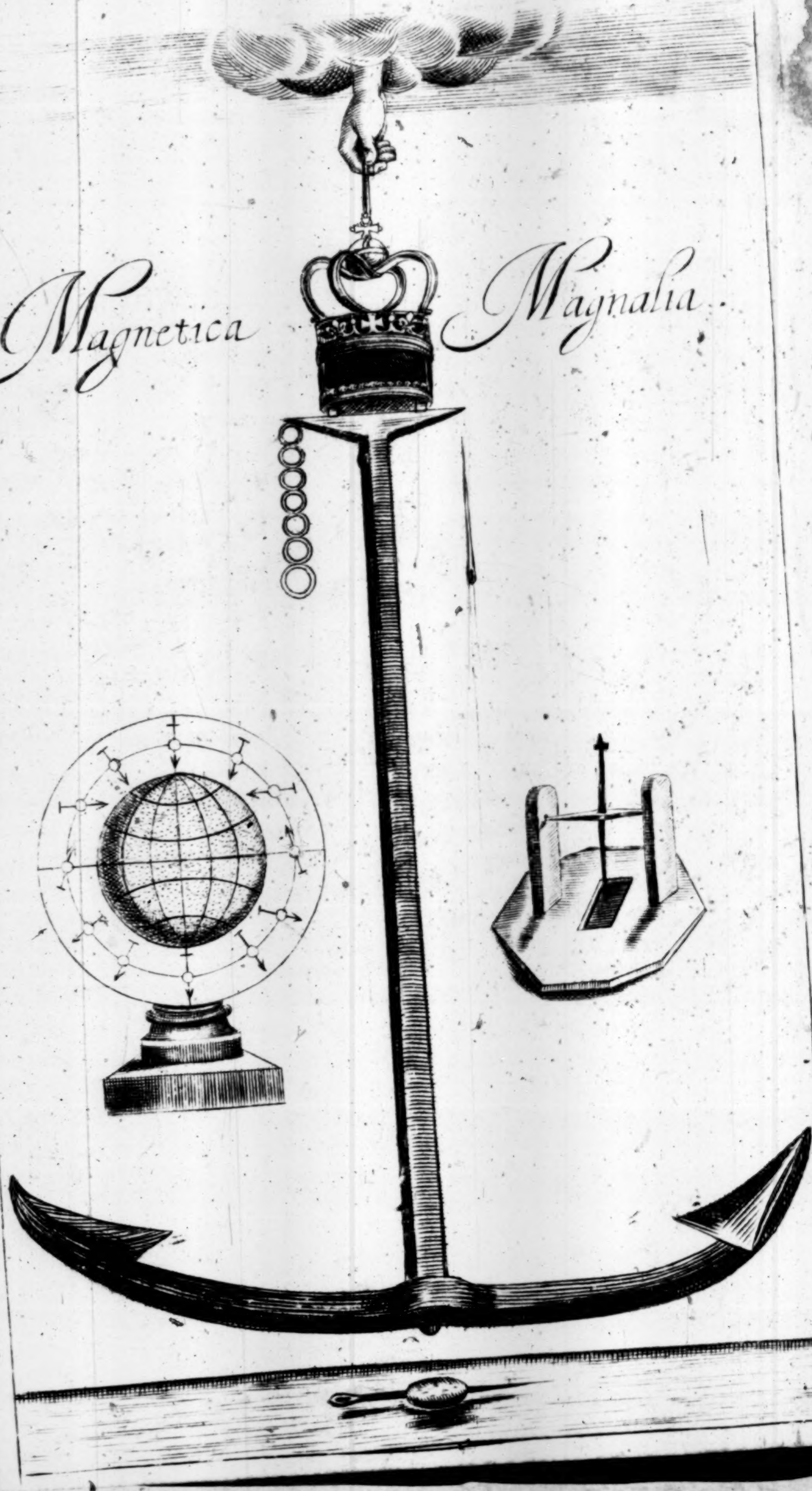

Magnetica Magnalia.

MAGNETIS REDVCTORIVM THEOLOGICVM TROPOLOGICVM,

In quo ejus

noVVs verVs et sVpreMVs VsVs InDICatVr.

Si sileāt homines, lapides tua facta loquētur,
Saxaq; dura virûm ferrea corda trahent.

Ex dono eruditissimi Authoris

LONDINI,

Impensis *A. M.* 1637.

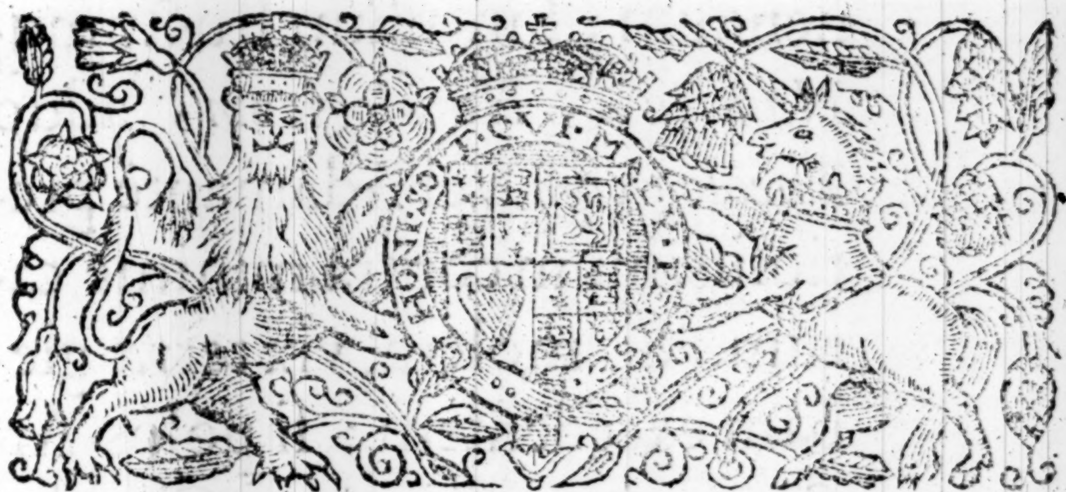

PErlegi *Librum hunc*, *cui titulus*, Magnetis Reductorium, &c. *Dignumq́ judico, qui typis mandetur.*

Ex ædibus Lond.
Iun. 5. 1637.

Tho: Wykes R. P.
Ep. Lond. Cap.
Domest.

CAROLO D: G: MAGNÆ BRITANNIæ, FRANCIæ, & HIBERNIæ Regi Serenissimo, Fidei Defensori, &c.

Ivas, O REX, in æternum; Et Lapillum, & Libellum hunc, ejus interpretem, æqui boniq; consulas. Lapidem, si pretium spectes, gemmarum postremissimis postpo-

nen-

nendum; Sin usum fructúmq;
Nauticum, *Horologicum*, addo
Theologicum, vel Adamantẽ pretiosissimum contra minimè carum. Si molem, vix terræ glebam excedentem; si polos Arcticos, Antarcticos, si Circulos Tropicos, Æquinoctialem, terræ totius globum adæquantem: Vnde Terrellæ nomen, apud *Gilbertum* Magneticæ disciplinę parentem, meritò sortitus est. Si faciem & speciem externam, nullus ei nitor, nullus lævor inest, qualis in Margaritis; Splendor ei nullus, nulla transparentia, qualis in Gemmis; Vnde Decolor *Claudiano*, Ferrugineus *Berchorio* dicitur: Sin intrinsecam vim & virtutem, immane

quan-

quantum lapides omnes pretiosos vincat: unde Græcis veteribus Ἡρακλειος, i. e *Herculeus*; recentioribus Θαυματουργὸς, i. e. *Mirificus*, appellatur. Miris enim & mysticis dotibus à naturâ ditatur; stupendos parit effectus; Podagram, Spasmũ, et Κεφαλαλγίαν curat, si *Marbodeo*, ejúsque glossatori *Pictorio* fidem adhibeamus; Quibus addit *Idem*, eundem possessores suos disertos et Principibus gratos reddere. (*O me fœlicem, si vera diceret!*) Hoc ausim Majestati Tuæ, bonâ Tuâ cum veniâ, fide bonâ spondere; si unicus unicum posside res, Mundi totius te facilè Monarcham efficeret: Partim quâ mare transfretantibus *Neptunus* al-

ter, & portuum Index fidelissimus: Partim quâ terram peragrantibus *Mercurius* alter est, & Dux itinerum certissimus: Pręcipuè quòd ferreæ gentis, quæ gentes alias omnes subigit, Princeps potentissimus sit. Eóque etiam respectu, Tui & optimi, id est, Monarchici & Mitissimi Imperij Optimum est exemplar, & vivum Emblema. Hoc enim mihi ratum & indubitatum semper fuit; Hoc semper cum Politicis & Theologis gravissimis sensi, & palàm apud omnes professus sum; Monarchiam hæreditariam, (sub quâ mihi vitales auras fœlicitèr haurire, bonis omnimodis frui, piè & tranquillè degere contigit;)

esse

esse omnium, quotquot extant aut excogitari possunt regiminum formæ, longè multúmque præstantissimam, utilissimam, laudatissimam: Cui me ex animo favere, ille novit, qui perscrutatur renes meos. Quin & modū gubernādi Magneticum tutissimum, gratissimū, et commodissimum tam Principibus quàm subditis esse, Scriptorum omnium calculis et Imperatorū symbolis cōprobatur. Vt enim Saccharum (*attestante Fernelio*) eadem et omnia meliùs et suaviùs, minori cum flatu et viscerum cruciatu, quàm mel efficit: Sic amor *Magneticus* quàm terror *Despoticus*; & subditorum amor filialis, quàm timor servi-

 lis.

lis. Ecce enim ut Magnes gentē ferream limis, malleis, & igne vix domabilem, non armorum vi, sed amoris ope sibi subigat, et mutuis inter sese amicitiæ vinculis coadunatā in officio contineat. Viderit vicissim & mecū perpendat populus, ut Scobs ferrea confusa multitudo, sub Magnete veluti sub Rege suo in unum corpus coalescat, & cum horrore quodā subsistat; eumq; scuti in modum ambiat, stipatorum in morem circumtegat, pabulum et satellitium ei præbeat non aliter quàm apes Regi suo aculeo carenti.

Clarum et illustre Christi in suos dominij Hieroglyphicum; Cujus olim typū in *Davide* exhibuit,

hibuit, cui nomen ab amore indidit; de quo singulare hoc & in Principibus rarum Memoriæ proditur, *Omne quod fecit Rex bonum videbatur in oculis totius populi.* Faxit Rex Regum, ut Regibus, Magistratibus et Prælatis suis pari lubētiâ pareat populus universus; mutuáq; inter sese æmulatione certent, alter ut alteri, debitis subditorũ officijs præstandis, præeat et præcellat. Faxit Idem, ut Imperium Tuum hostibus et adversantibus sit *Adamantinum*, subjectis et amicis *Magneticum*: Eiq; faveas, qui si lapidem quem vulgus *Philosophicũ* nominat, arte vel sorte reperisset, eadem animi propensitate & alacritate tibi obtulisset,

 quâ

quâ *Magnetẽ* hunc, cum suo Cõmentariolo, jure meritóq; tibi debitũ, demiſſiſsimè et lubentiſſimè Dat Dedicátque. Lapidum enim Cariſsimũ, cui niſi CAROLO? *Magnetẽ*, niſi Magno? *Marinum Neptunũ*, niſi marium inſulas multas circumfluorũ Domino? Ferri Principẽ robuſtiſſimum et manſuetiſsimum, niſi Regi potentiſsimo et clementiſſimo conſecraret? Is, qui centum tibi in hoc ſeculo Natales, unicum in altero animitùs expetit exoptátq;

Chriſti Miniſtrorum ἐλαχιστότατος,

Subditorũ tuorum φιλοβασιλικώτατος,

Cultorum tuorum φιλοκαρολώτατος.

S. WARD.

PROLVSIO AD LECTOREM,

Et in eâ sequentium scopus & Argumentum.

SEptem in terræ visceribus metalla totidem in cœli orbibus planetis annumerant & aßignant Chymici; Quorùm nobilioribus præteritis, reliquaq; in universum materiâ neglectâ, unicum ad se ferrum Magnes attrahit, cujus amicitiâ, & famulatu gaudet. Eadem est librorum ratio, quorum etsi passim innumeri scateant, habet tamen unusquisq; suũ Magneticum geniũ Lectoris ingenio accommodum, quo plurium ad se oculos animosq; allicit,

Crollius pag. 77. Planetis. Plumbum Saturno ♄ Stannum Iovi. ♃ Ferrum Marti. ♂ Aurum Soli ☉ Æs Veneri. ♀ Arg. vivum Mercurio ☿ Argent Lunæ. ☽ Clemen. Alex pag. 176. edit. Grotij.

cit, allectosque fascinat. Nec enim minori vi suum quemq; studium trahit, quàm ferrum lapis Herculeus. Si Philosophus es, trahent hîc te Magnetica Magnalia, quibus nihil in toto Naturæ theatro reperitur aut jucundius, aut nobilius: si Christianus trahet te Christus ejusque gratiæ, Magneti ad vivum Dei quasi digito insculptæ: si Theologus es, trahent te plurima scripturæ loca δυσνόητα breviter illustrata, necnon scholastici quidam nodi obiter soluti. Si Poeta es, totus hic liber poema quoddã est: si Rhetor, habes hic Allegoriam continuatam, & in ea Philosophiam Theologiæ ancillantem, facemque ei præbentem, nunc ut pedissequam decet humilem, nunc ut ante ambulonem modestum.

destum. Qua in re Dionem sequutus sum non historicum sed oratorem illum Trajano charissimum & Chrysostomum cognominatū. Necnon agricolarum artem imitatus, qui plantis agrestibus surculos inserit generosos, ut ex sterilibus & acerbis frugiferas, et suaves efficiant. Habes etiam hic Chriam figurarum omnium ad docendum, movendum, delectandum efficacissimam; cui nomem ab usu, fructúque inditum est. Est autem Chria (describente Vossio, Leopardo, alisq;) non pictum, aut fictum, sed vivum quoddam emblema, ubi vel persona cum re exhibetur, vel agitur & ponitur aliquid ob oculos corporis, quod mentis aciem ocyùs penetret, affectus fortiùs moveat, et

 memo-

memoriæ fideliùs inhæreat. Quo artificij genere sæpiùs usi sunt tam novi, quàm veteris instrumenti prophetæ, quo vaticinia sua auditorum suorum animis altiùs imprimerent. Nec enim satis habuit Agabus Pauli vincula prædicere, nisi & Pauli cingulo se vinciret; neque Dominus noster humilitatis doctor, & exemplar esse, nisi & infantulum in medio Apostolorum, ut in loco editissimo collocaret, quo eum maximum fore indigitaret, qui minimus inter eos esse ambiret. Quin & ipsemet novissimè servi in modum amictus, pedes eorum aqua mundavit, & linteolo detersit, quo virtutem hanc omnibus maximè necessariam, miniméque gratam commendatissimam relinqueret.

queret. Aures etenim etsi Minervæ sensus rectè Mythologis nuncupentur; segniùs tamen animum irritant, quæ per earum anfractuosas ambages, quàm, quæ rectà per oculorum fenestras ad eum incurrunt. Quare paucis in limine exorandus es, ut validum tibi lapidem compares, vel aliquem adeas, qui robustum possideat, quo simul attentus spectator, & Lector benevolus esse possis. Uterque enim nisi fueris, frustrabimur uterque, tu tuo legendi fructu, & voluptate, ego meo scribendi scopo, & labore. Sunt enim hic experimenta varia, quorum nisi testis oculatus fueris, non ea modò gratiam omnem, sed & fidem tuam, & finem suum amissu-

ra

ra ſunt. Sin inter Criticos nomen tuum profiteris, eóſque, qui circa ſtyli negotium curioſuli ſunt; unicum illud Plinianum perpendas, velim, Adamantem cælare nefas eſt. Par enim & Magnetis ratio eſt non tam ob duriciem, quæ ſtylos chalybeos vix, aut ne vix admittit, quàm ob innatam virtutem, quæ adſcititium omne ornamentum reſpuit, ac dedignatur. Quiſquis demum es, quem vel ſubjecti novitas, vel utilitas huc allexerit, ſi vel oblectamenti, vel emolumenti tantillum inde ceperis, erit hoc ei operæ pretium, qui neque ſibimet ipſi, nec chartulis ſuis meliorem unquam ſortem auſus eſt expectare, quàm, quæ Magneti contigit, magno ut uſui eſſet, exiguo

guo in pretio, & honore habeatur: Nec alio nomine; quàm tibi aliquantulum ut placeret, multum ut prodesset, Theologica philosophicis, divinis Moralia, dulcibus utilia miſcere pro ſuo modulo horis interciſivis conatus eſt.

Tuus in eo, qui

totus et ſummus

Magnes eſt.

S. W.

INDEX CAPITUM.

Cap. I.

DE *Magnetis usu prioribus seculis abdito novissimis hisce retecto.* Pag. 1

Cap. II. *De variis Magnetis usibus, & quis sit eorum præstantissimus.* 9

Cap. III. *De usus Magnetis* βορεοδεικτικȣ *beneficio, ejusq; ad Christum collatione.* 15

Cap. IV *De diversis Magnetis appellationibus & quàm Christo singulæ apprimè conveniant.* 21

Cap. V. *De virtute Magnetis elevatrice.* 25

Cap. VI. *De Virtutis suæ communicatione, & in ferrum derivatione.* 31

Cap. VII. *De virtute ferri attractice,*
cum

cum Christi Magorum tractione. 35

CAP. VIII. *De eadem cum ministrorum & concionatorum animas ad Christum convertendi potestate.* 47

CAP. IX *De Auri & Argenti neglectu, ferri autem unitione: cum Christi, Angelorum præteritione, hominumq́ electione.* 49

CAP. X. *De Magnetis, & Christianorum,* ἀπροσωποληψία. 54

CAP. XI. *De ponderum gravitate, quæ Magnes supra quàm Gagates attrahit.* 57

CAP. XII. *De mundicie, quam & Magnes, & Christi Spiritus in objectis requirunt.* 59

CAP. XIII. *De primorum ferri ad Magnetem motuum, & animarum ad Christum tarditate, & sequentium velocitate.* 61

CAP.

CAP. XIV. *De ferri longè remoti lento ad Magnetem motu, ejusdem appropinquantis celeritate.* 65

CAP. XV. *De acubus ad Magnetem, & animabus ad Christum, non sine tremore post recessum redeuntibus.* 67

CAP. XVI. *De medij interpositi crassitie non impediente tractum Magneticum.* 70

CAP. XVII. *De annulorum Magneticorum & Christianorum spirituali & mirandâ concatenatione.* 75

CAP. XVIII. *De Magnete, & Christo majora per instrumentum, quàm immediatè suapte virtute efficientibus.* 81

CAP. XIX. *De eo quòd decuplo plus ponderis per binos, quàm singulos terminos, seu cappas trahat.* 95

CAP. XX. *Plus multò valent instrumenta, quæ arctè, quàm quæ laxè*

Christo

Christo vel Magneti adhærent. 88

CAP. XXI. *Magnes ferro polito meliùs, quàm auro splendido armatur, & Theologorum conciones Scripturæ testimonijs, et solidis rationum momentis, quàm Rhetorum flosculis.* 90

CAP. XXII. *Tractionis laus omnis Magneti, non ferro; & operum bonorum Christo, non hominibus debetur.* 94

CAP. XXIII. *Ferrum in se vile Magnetico conjugio nobilitatur, & nos homunciones spirituali cum Christo unione.* 100

CAP. XXIV. *Magnetis cum gemmis collatio, quod vires & formam attinet.* 105

CAP. XXV. *In parvis Magnetibus & Christianis, quàm in magnis grandior esse solet Deus.* 109

CAP. XXVI. *In minimis Magnetibus omnes reperiuntur circuli, licet* non

non eadem amplitudine: in minimis Christianis omnes gratiarum habitus, etsi non gradus. 113

CAP. XXVII. *Magnes Magnetem congruè juxta se positum juvat, incongruè lædit. Idem accidit in hominum commerciis tam bonis, quàm malis.* 115

CAP. XXVIII. *Vt Polis Magneticis in diversis regionibus, sic viris bonis et malis in diversis seculis suum regnum est.* 118

CAP. XXIX. *Eodem modo Christus arcam suam, quo mensas aurifabri, accuratè purgat.* 119

CAP. XXX. *Et Magnes & Christus unà cum virtute gravitatem suis impertiunt.* 121

CAP. XXXI. *Magnes à cælestibus polis telluris amore deviat, ut & nos à veritate divinâ hominum authoritate moti deflectimus.* 122

CAP.

CAP. XXXII. *Hallucinantur homines in lapidum, et rerum æstimatione; dum non ex usu, sed ex specie pretium ijs imponant.* 125

CAP. XXXIII. *De æmulatione Magneticâ, & Christianâ.* 128

CAP. XXXIV. *Pugnant inter sese contrarij Magnetis termini, non secus quàm caro et spiritus, & mutuo sese è subjectis suis expellunt.* 131

CAP. XXXV. *Quod acus inter duos Magnetes, id inter duas opiniones fluctuans.* 133

CAP. XXXVI. *Ejusdem amoris tam in Christo, quàm in Magnete contrarij effectus.* 135

CAP. XXXVII. *Eadem ratio est animæ regenitæ, quæ acus Magneticæ; irregenitæque, ferreæ.* 137

CAP. XXXVIII. *De Magnetum & Christianorum tam vilitate quàm*

rari.

raritate: déque locis eorum natalibus. 140

CAP. XXXIX. *Causas rerum abditarum incassùm, subtilitèr, & inutilitèr; effectus & usus faciliùs & fæliciùs exquirimus; tam Theologi, quàm Philosophi.* 142

CAP. XL. *De mendacijs & abusibus, quibus & Magnetes, & res, & viri magni sunt obnoxij.* 144

CAP. XLI. *Non minor retinendi, quam attrahendi in Christo & Magnete vis & facultas.* 157

CAP. XLII. *Precatiuncula ad Rythmi Bernardini Genium & Formam.* 160

Errores præli properantis Corrige Lector,
Authori dones σφάλματα quæ sua sunt.

☞ *pag.* 3. Mephitanum, *lege* Melphitanum. *&* *ib. in marg.* *dele* Plinius. *p.*14 ingredine, *l.* nigredine. *p.* 17. quòd, *l* quod. *p.*20. errorem, *l.* errorum. *p* 21. Nom, *l.* Non. *pag.* 22. ἀπολυώνυμος, *l.* πολυώνυμος *p.*33. Chiristi, *l.* Christi *et* Nathanieli, *l.* Nathanaeli. *p* 35. *in Margin.* Aonini Palerius, *l.* Aonius Palearius. *p.* 39. gentente, *l.* gente. *&* media, *l.* mediâ. *p.* 41. trahentes, *l.* trahentis. *p.* 56. conjugas, *l.* conjuges. *p.* 59 lanquidè, *l.* languidè. *pag.* 77 Capta, *l.* Capti. *p.*79. Contemparamentum, *l.* contemperamentum. *p* 85. binas, quam, *l.* binos, quàm. *p.* 87. Origine, *l.* Origene. *pa.*89. modò, *l.* modo. *p.*103. Equis, *l.* Ecquis. *p.*105. occulos, *l.* oculos. *p* 110. elevarat, *l.* elevaret *p.* 115. haurit, *l.* hauriat. *p.* 140. perpaucisimi, *l* perpaucissimi. *p.* 141. cairtas, *l.* caritas. *p.* 143 *l.* συγγένειαν, *et* ἀπορροίας. 156. Conflictæ, *l.* Confictæ. *p.* 159. exsulatione, *l.* exsultatione.

VOTVM MAGNETICVM

אחת שאלתי Psal. 27.4.

MVlta petunt à Te multi, queis multa dedisse
Multum læsisse est: sunt mihi pauca satis.
Pauca petunt à Te pauci, mihi sufficit Vnum: ἑνὸς
Vnum si dederis, non ego plura petam. χρεία.
Hoc opus est Vnum, satis Vnum, plus satis Vnum: Luc. 10.
Vnum si dederis Tv mihi, dives ero. 42.
Hoc Vnum petij, repetam bis, terq́;, quaterq́;
Vnum si dederis Tv mihi, gratus ero.
Vt trahar, vtq́; traham ad Christum quos morte redemit;
Vnum hoc si dederis Tv mihi mille dabis.
Mille Tibi grates persolvam, votaq́; reddam
Mille, Tibi, laudes secula mille canam. Amen.

Ora pro nobis.

Many a Suitor many a suite doth crave,
Wch had, would hurt: a fewe things I would have.
fewe beggers fewe things begge: though I be poore
If ONE thing I mought have, I'de aske no more.
ONE thing I want; I onely ONE thing neede,
That ONE would me content if I mought speede.
That ONE a thousand were, 'twaire all in all,
Once, twise, & thrise I begg't, & ever shall.
That to my Maister some soules I may gaine.
'Tis that All-ONE, ONE-All I crave amaine.
Grant me this ONE alone o Heavenly king
A thousand thousand thousand vowes I'le bring.

S. Ward.

MAGNETIS REDUCTORIUM, *Theologicum, Tropologicum, &c.*

CAP. I.

De Magnetis usu prioribus seculis abdito, novißimis hisce retecto.

MAgnetem ob oculos & in manibus habuere, multis retro abhinc seculis tam docti, quàm indocti ab ipsis, quid ni? mundi incunabulis. Vim ejus ferri attractricem, & eleva-

elevatricem etiam vulgus, & fæx hominum, non ſine ſtupore animadvertit. De formâ ejus ſubtiliter diſputarunt Philoſophi, et, animam necne haberet, acriter dimicârunt.

Ariſt. lib. 1 de animâ. Thales. Scaliger. Gilbertus. Plinius. Claudianus Orpheus Lucretius.

Myſticam & miram ejus naturam, abditáſque, & occultas qualitates ebuccinârunt tam Hiſtorici, quam Poetæ falſa veris miſcentes, fabuláſque, & figmenta ſua varia, & vana attexentes: ita ut de vno, eodémq; lapide duos per errorem confecerint; alterum ab Auſtrali termino Theamedem, alterum a Boreali Magnetem appellârunt. Quem hæc, obſecro, in finem? aut cui bono? cùm interim polarem ejus verticitatem, vſúmq;

L. Vives in Aug. de civit. Dei.

nau-

nauticũ, & horologicum prorſus ignorârint; ne per nebulam quidẽ de ijs ſomniantes. Voluit nimirũ naturæ Dominus præclarum hoc inventum tot acuta Philoſophorum, & divina Theologorum ingenia in naturæ majeſtate penitus abditum latere; idq; per quinque plus annorum mille: donec anno tandem poſt Chriſtum mundo exhibitum CIↃCCC, eúmve circiter, humani generis miſertus Deus Opt. Max. per Goiam quendam Mephitanum, * utilibiliſsimo pyxidis nauticæ beneficio mortales beaverit; cujus ope, & munere terras remotiſſimas, & priùs ignotas hodie luſtramus opes ingentes, mer- *Plinius.* ** Plautus.*

céſq; omnigenas acquirimus. Quare, quod de Phyſicis Ariſtotelis tritũ, id nos Magneti meliori jure adaptamus; Mundo eum olim δεδόμενον, ϗ μὴ ἐκδεδόμενον. Quē in modum mundo Magnetem, ad eundem omnino Magnatibus, & mundanis ipſum mundũ, & mundana omnia largitus eſt mundi Domi-
Pſal. 24. 1. nus, cujus terra eſt, & plenitudo ejus. Cœlum quidem ſibi, & ſuis electis, tam Angelis, quàm hominibus ſervavit, terram autem dedit filijs hominum. De poſſeſsionibus, & titulis vitilitigant tam in foro juriſperiti; quàm de jure, & dominio in ſcholis Theologi: An ullum habeant ab Adæ lapſu irregeniti?

Ius etiam illud in gratia, an natura fundetur? In foro divino valeat, an ſolum in humano? Terminentur (per me licet) hæ lites; habeant & teneant (ſi Deo placet) impij ſua latifundia; reculas ſuas ſibi habeant mundani: dummodo hoc extra omnem quæſtionis aleam ponatur, vſum, fructúmque ſalutarem ad eos ſolũ ſpectare, qui boni ſunt in oculis Domini; qui eum per peccatum amiſſum & foriſ-factum, in Chriſto recuperârunt. Quod ſenſiſſe auguror Apoſtolum in illa magnæ noſtræ chartulæ epitome, ubi amplum, & regale fidelium privilegium accuratè, & membratim recenſet, excluſivè ad infideles: Veſtra 1 Cor. 21, 22, 23.

 ſunt

ſunt omnia, ſive Paulus, ſive Apollos, ſive Cephas, ſive mundus, ſive vita, ſive mors, ſive præſentia, ſive futura; Omnia, inquam, veſtra ſunt. Veſtra ſolummodo quoad verum, ſpiritualem, & cæleſtem uſum; vos autem Chriſti; Chriſtus vero Dei. Atque hoc illud bonum, & Dei donum, bonorum peculiare eſt; quòd tantoperè prædicat Eccleſiaſtes, cui etiam vanitatem, ægritudinem, & occupationem illam ad congerendũ, & congregandum opponit, quam peccatorum portionem, & quaſi mulctam iis à Deo impoſitam annotat: de qua alibi queritur, Quare pretium in manu ſtolidi, cui non datur cor,

Eccl. 5. 19. et 2. 24. 26.

aut

aut animus (ſupple) ad uſum inde percipiendum. Quorſum miſeris Euclionibus, multorum numorum uſura, paucorũ uſus? Quorſum Tantalis, & parcipromis opes immenſę conceduntur, a quibus illi ut a ſacris, & vetitis abſtinent? quorſum prodigis, et perditis nepotibus, quibus illi ad luſum, luxúmq; ad corporum, & animarum perniciem abutuntur? Quorſum ſceleratis egregiæ animæ dotes, intellectus acutus, tenax memoria, fælix, & aureum ingenium, artium, & linguarum peritia, quibus illi (quod in Licentio diſcipulo ſuo, juvene docto, & nobili miſerabiliter deflet Auguſtinus) Satanæ, et libidinibus

 ſuis

ſuis miniſtrant? Quorſum illis gratiarum habitus a Deo infuſi? Quorſum talenta illa cæleleſtia largâ manu iis cõcredita, ſi in ſudarijs involvantur, involuta deliteſcant, & pereant: niſi & aliam inſuper gratiam addat, quâ gratias haſce ἀναζωπυρεῖν, eaſq; ad datoris gloriam, ad ſuorum, et proximorum emolumentum exerere, & exerçere poſsint?

Claudianus de conſ. Hon.

Vile latens virtus: quid enim ſubmerſa tenebris
Proderit? obſcuro veluti ſine remige puppis;
Vel lyra, quæ reticet; vel, qui non tenditur, arcus.

A. Gell.

Perinde eſt vita hominum, ac ferrum; ſi utare, ſplendet; ſin minùs,

minùs, rubigo inficit.

Ὄργανον τῆς παιδείας οὐκ ἡ κτῆσις, ἀλλ' ἡ χρῆσις τῶν βιβλίων. Plut.

Quò mihi divitias, queis non conceditur uti? Horat.

Vel mihi da clavem, vel mihi tolle seram. Anon.

Cap. II.

De variis Magnetis usibus, & quis sit eorum præstantissimus.

Cùm multiplex, & πολυποίκιλος sit, vt omnium; ita singularum rerum usus, & fructus; is ferè imus, & minimus est, qui primâ facie obtuenti, in oculos, & sensus incurrit, seseque ultrò conspiciendum offert; proximus, & medius, qui a penitiùs

 intro-

introſpiciente, et decorticante percipitur: optimus, et ſupremus, qui a penſiculatiùs trutinante, medullam penetrante, & ſeriùs, ſæpiúſque ad incudem revocante, poſt pluteum cęſum, & demorſos ungues; poſt fuſáſque ad cœlum preces, & labores Herculeos in auri fodinis naturæ-exantlatos, eruitur, et in apertum produçitur. Facem exempli ut addam. Herbis et floſculis utuntur pueri, & fæminæ etiam cœco naturæ inſtinctu ad ſpiraculum, et ſpectaculum; ijſdem Pharmaçopolæ, artis, & experientiæ adminiculo ad corporis alimentum, et morborum medelam: Theologi, ſpiritu ductore, & Chriſto doctore (qui

(qui Liliorum exemplo divinam providentiam vivis coloribus depinxit) ad animum informandum, & in cæleſtibus inſtruendum. Clariùs hoc idẽ cernitur in ſacrâ paginâ; cujus etſi ſenſus unicus, uſus tamen triplex apud omnes conſtat; Primus, qui in cortice hiſtoriæ ſupernatat, *Literalis*; Secundus, qui ad mores informandos, *Tropologicus*; Tertius, qui ad ſpiritualia, & cæleſtia mentem elevat, *Anagogicus*. Omnium adhuc clariſsimè, in *Magnete*; cujus infimus is eſt uſus, qui lippis penè, et tonſoribus notus, primitùs à Nicandro bubulco quodam in Magneſia repertus, cum pedi ſui cuſpidem; Plin.

nec non crepidarum clavos, dum armenta paſceret, in areâ Magneticâ hærentes obſervaret: Altior, & excellentior is, qui a *Mathematicis* inventus; dum ejus ope, et indicio, ſtellarum motus, et progreſſus, pretiô ſaſque temporum ſtillas metiuntur, curſúſque navium dirigunt, portúſque optatós attingunt: Longè omnium præſtantiſsimus, quem Chriſtianis, & Theologis (quibus regni cœleſtis myſteria percipere dâtum eſt) in ſequentibus συν Θεῷ commendaturus ſum; dum mirifici Lapidis hujus non injucundâ contemplatione; proprietatum, et operationum ejus reconditarum non ingratâ explicatione,

cation, animam ad Christi salvatoris luculentiorem cognitionem, & gratiæ divinæ suaviorem meditationem erigam, et attollam. Hic scilicet præcipuus, & potissimus creaturarum omnium finis est, cùm scalæ nobis, & alæ fiunt, quibus animæ nostræ supra dumeta, & sterquilinia mundi hujus volitantes, faciliùs ad cœlum ascendunt, & ad Deum creatorem aspirant. Insculpsit quidem Deus in vilissimis insigne, in minimis grande, in obscurissimis visibile aliquod invisibilis suæ sapientiæ, & potentiæ vestigium: In Magnete (ausim dicere) vivam sui imaginem, nobile potentiæ suæ specimen, cla-

rum gratiæ ſuæ characterẽ. Nuſquam (inquit improbus ille naturæ indagator, et antiquitatis interpres diligẽtiſsimus) natura tam improba. Aut voluit, opinor, aut debuit dicere, nuſquam tam mirifica, & munifica; nuſquã tam myſtica, & ingenioſa; ne in gemmis quidem, aut pretioſis lapidibus, in quorum candore, & ſplendore latet quodãmo ejus divinitas; quæ in hujus fuligine, & ingredine lucet, ſplendet, & coruſcat. Sunt illi (ut Propheta loquitur) vanitatis, & mendaciorum doctores; veritatis hic, & virtutis nobis in multis, etſi mutus, magiſter.

Plin.

Cap.

Cap. III.

De usus Magnetis βορεοδεικτικῆς *bene-*
ficio, ejusq́ ad Christum collatione.

ANte oſtenſam nautis ad-
mirandam Magneticæ Βο-
ρεοδείξεως virtutem, dici vix poteſt,
quàm incertis erroribus acti,
dubias ſecuti conjecturas, an-
fractuoſè hûc illûc fluitârunt
mortales, potiùs, quàm rectà
navigârunt: ſudo nimirum cœ-
lo, ſole vel ſtellis lucem præben-
tibus, nunc pharorum, nunc
turrium, & arborum ope juxta
littus, & oras terræ repſerunt,
non ſine incredibili anxietate,
et ingenti naufragij diſcrimine:
cœlo autem nubilo, ſublato ſy-
derum, ſolíſq; aſpectu, (tempe-
ſtate

ſtate præſertim ingruente) quò ſe verterent, & quonàm tenderent prorſus ignari. Quanto igitur gaudio perfuſos fuiſſe, quantáque lætitiâ exultâſſe putemus eos, cùm primùm Magneticus iſte Neptunus ſeſe viæ ducem præbuit? Quo ſemitam ijs per ſyrtes, ſcopulóſque monſtrante, etiam nocte tenebricoſiſsimâ, cœlóq; caliginoſiſſimo ſingulos Auſtri, Septentrionis, Orientis, Occidentíſq; angulos diſcernere, & diſtinguere potuerint; nec non certiſsimè judicare, quibus in mundi plagis, qua latitudine, parùm abfuit quin & longitudine, quaſq; in orbis partes, portúſque navigij ſui curſum dirigerent. Divino

denique Mercurij hujus beneficio factum est, ut ultra Herculis columnas (non morantes Zephyros placidos) intrepidè vela panderent: & quæ tot seculis insulę, continentes, gentes, mercésque prorsus incognitæ delituerint, detectæ nobis, & exploratæ sæpius fuerint; totúsque tandem globi terreni ambitus nostrâ memoriâ per *Fran. Drakum*, *Tho. Cavendishium*, alióśq; Heroas non semel circum-navigatus; quòd prioribus ævis tam impossibile, quàm inauditum semper habitum fuit. Ante revelatam hominibus Evangelij sui lucem passus est Deus in prę- *Act.14.16* teritis generationibus gentes singulas in vijs suis errare, cogi- *Eph.4.18*

tationes

tationes habentes obſcuratas, et abalienatas a vitâ Dei propter ignorantiam, mentiſque vanitatem quæ in ipſis erat. Ludificatur enim alumnos ſuos Philoſophia, tantúmq; in proſperis ſe viæ comitem, & ducem præbet, vanis ſomnijs eos lactans, & ad tempus ſuſtentans; in adverſis, & perplexis, ut Cometa ſeu fulgur evaneſcens, in umbrâ mortis errantes deſerit, omníque ſolatio deſtituit. Dolores ſi quando lenit, nunquã curat. Cicatricibus ſi cuticulam fortaſſis obducit, non ſanat intrinſecùs. Solus Chriſtus mundi lux, via, vita; & veritas ſuos ab errore & fluctuatione omni liberat, in omnẽ veritatem ducit, my-

mysteria salutis reserat, arcana veteris instrumenti recludit. Solus ille suos in tribulationibus, in carceribus, rogis & equuleis tortos, gaudio, & pace replet, quæ superat omnem intellectũ. Solus ille immortalitatem in lucem profert, quâ suos etiam in ipso mortis articulo solatur. Solus ille verbi sui lucerna gressus, & pedes in omnibus vijs suis dirigit; cui, rectè fecissent, si veluti faculæ in locis obscuris 2 *Pet.*
splendenti, attendissent, usque dum dies eluxisset, & Lucifer exortus fuisset in cordibus eorum. Verùm eò quòd amorem 2 *Thess.* 2.
veritatis non receperunt, ut salvi fierent; immisit ijs idcirco Deus efficaciam deceptionis, ut

crederent mendacijs, fabulis anilibus, & deliris Monachorũ somnijs: ut denique traditiones putridas, legendas plumbeas pro oraculis fidei habentes, & cæci cæcos sequentes simul in abyssum errorem relaberentur; in qua per annorũ aliquot centurias demersus jacuit mundus, donec iterum patri misericordiarum placuerit, eodem fere temporis curriculo, quo Magnetis usum monstravit, Evangelij sui lucem restituere, Papismi nebulas dispellere, fraudes Antichristianas retegere, ecclesiam in terris restaurare, lucernam denique verbi sui redaccendere; quam ut in adventum suum gloriosum inextinctam conser-

vet,

vet, etiam atque etiam venerabundi obſecramus.

Cap. IV.

De diverſis Magnetis appellationibus & quàm Christo ſingulæ apprimè conveniant.

Οὐχ οὕπως ἠλίθιός εἰμι; ——*Nom ſum Tam lapis ut lapidi Numen ineſſe putem*; Neque ut divinos ei honores tribuere velim, neque de eo ſentire, aut dicere, ſupra quã deceat, aut oporteat; nedum ut Domino vitæ vile ſaxum æquiparem: quo minùs autem in quibuſdam aſſimilem, non video, quid impediat; præſertim cùm ipſe Dominus non dedignetur ſe augularem lapidem,

ſuóſque vivos Templi lapides denominare. Quod autem viris heroicis accidit, ut ob varias dignitates, dicta, & facta egregia varios titulos honoris ergô ſortiantur; Magneti ob multas, & eximias virtutes, & effecta miranda contigit, ut ſit πολυώνυμος, *i. e.* plurimis nominibus condecoretur; quorum nullum eſt, quod Christo καθ' ἐξοχὴν, et aptiùs, quàm ipſi Magneti nõ quadret. Illud inprimis *Anglis*, *Belgiſq;* peculiare a ducendo, dirigendo, & viam monſtrando impoſitũ. Nec enim cuiquam dubium eſſe poteſt, quin *Loadſtone* quaſi *Leadſtone* indigitetur: quod nemini magis appoſitè cõgruit, quàm ei, qui & via, et viæ dux,

et

et cynoſura eſt; qui ſuos ad portum cæleſtem dirigit, et ducit. Illud etiam in ſecundis à vi, & virtute magnâ *Magnes*, et à fortitudine Ἡράκλειος *Herculeus* veteribus Græcis præſertim familiare fuit. Necnon illud Hebræorum, שחר a retinẽdo. Is enim verus, et unicus Hercules eſt, qui *Ioh* 10.28.
omnia ad ſe trahit. Solus ille fortis, qui fortẽ illum ſuperat, ſuóſq; forti manu aſſerit, et emancipat; è cujus manibus eos nemo rapit, aut rapere poteſt. Tertium locum obtinet, quod & Græcis, & Gallis ſolenne eſt à duritie indomabili, quâ limam vix ſentit, aut patitur Ἀδάμας, & *Aimant*. Eſt enim Christus ut diſſidentibus Magnes, & lapis

angularis, qui dissitos coadunat; sic et adversantibus, seu contraluctantibus *Adamas* indomabilis (quorum utrumque in *Athanasij* encomijs legitur) contra quem nullorum hostium vis, aut impetus; ne ipsius quidem Satanæ rugientis leonis, & rufi draconis rabiosus furor, aut inferorum portæ prævalere potuerint. Postremum est *Siderites*, quod a ferro fratre uterino, et in ijsdem terræ visceribus connato obtinuit. Est enim ferrum, & objectum, cujus tractione delectatur, et medium, seu instrumentum, cujus famulatu in trahendo gaudet. Quibus in utrisque mirum est, quàm graphicè, & ad vivum Christum exprimat,

mat, & imitetur, qui nos homulos fraterno amore amplectitur, et fratrum nomine compellare non recusat, aut erubescit. Hæc ego singula dum sigillatim, et fusiûs enucleavero, nemo erit, opinor, aut tam delicatus, aut tam a studijs amæni oribus alienus, cui nauseam, aut fastidium creabunt; neque tam atheologus, cui Magnes erit lapis offendiculi.

Cap. V.

De virtute Magnetis elevatrice.

FErrum suâ naturâ, ut gravia omnia, deorsum fertur; ut terræ filius natu maximus, et amore præcipuus, ad centrum

ejus, velut ad matris gremium, miro, & peracri desiderio tendit: Ita ut absque vi, aut miraculo nunquam in aërem ascendat, aut superna capessat Verùm enim vero ea Thaumaturgi hujus lapidis mirifica vis est, ut si ferrum leviter tetigerit, & amore sui semel infecerit, matrem suam communem illico deserit, ad Magnetem impetu rapido, remis, velisque properat, & effusis (ut aiunt) ambabus ulnis amplectitur: quòd si vi manuum, aut filo detineatur, quo minùs eum attingere possit adhinniens, & anhelans advolaturit. Vidi, nec non attonitus vidi acum Magnete excitam in aëre contra naturam

suam

ſuam pendulam, rectà cuſpidẽ ſuam verſus Magnetem ſupra poſitum attollentem. Vidi eandem artificiosè ſupra laminam æneam in aquæ ſuperficie locatam, ex altero lebetis latere in alterum, etiam ſine ſuberis ope Magnetem verſus ſupernatantẽ & ſupervolantem. Magnetica hęc miracula, Deíque magnalia ſeriùs animadvertenti ſubijt in mentem, quod de bipenni per negligentiam in amnis fundum delapſâ, Prophetæ juſſu inde emergente, & enatante ſacrâ paginâ memoratur. Nec non de *Elizæo* boves, aratra, ſuos, et ſua deſerente, *Eliám*que viæ incognitæ ducem, & comitem ſine mora ſequente: Quódque de

Petro ſuper fluctus marinos ad Dominum ſuum pedibus iter faciente. Quibus hiſtorijs qui fidem difficulter adhibet, et Iudæis relinquit credendas; conſpiciat modò hæc, quæ de Magnete expertus loquor, & vel mihi injurato, vel oculis ſuis credat. *Magna ſui faciunt per leviora fidem.* Beati ſunt (non inficias eo) qui, cùm non viderint, credant: neq; tamen contemnēda ſunt prorſus ſenſibilia hæc fidei adminicula, quæ ſuo more, et modo fidem adjuvant, et corroborant. Ex his autem ut emolumenti aliquid nobis accreſcat, noverimus animas noſtras ab Adæ lapſu miro torpore, et gravedine laborare; clamante

mante etiam poetâ gentili,

O curvæ in terras animæ, & cælestium inanes! Perſ. Sat. 2

conquerente *Bernardo*, carnales eas factas et in carnem quodãmodo verſas: aſſimilante eas *Anſelmo*, aviculæ ad lapidẽ ponderoſum alligatæ: *Auguſtino*, apiculæ in mellis copia ita demerſæ, ut alas ſuas nullo modo extricare, aut explicare poſſit. Degravat nimirum eas corporis moles, deprimunt ſeculares curæ, irretiunt cupiditates carnales, illaqueant voluptates illecebroſæ. Quis nos levabit hoc onere? Quis tollet has ſarcinas, quò leviùs ſcalam Iacobi aſcendamus? Quis alas dabit colum-

binas

binas, quibus cœlos petamus, & municipatū in ijs noſtrum habeamus? Is ſolus, qui Magneti virutem ſuam infudit; ſolus ille, qui *Matthæum* è telonio, *Zachæum* ex arbore, *Philippum* è curſu, *Eunuchum* è curia ad ſe traxit, ut eum in unguentorum ſuorum odore ſequerentur; qui nos olim in monumentis mortuos tubæ ſuæ clāgore excitabit, ut ad illum, tanquam aquilæ ad cadaver, congregemur: ille denique, ad quem nemo unquam venit, niſi, quem virtute ſua plus quàm Magneticâ traxerit, dum novam voluntati vim, vitam, et virtutem inſpirando creat, et creando inſpirat.

Cap. VI.

De Virtutis suæ communicatione, & in ferrum derivatione.

INter flosculos & lapillos pretiosos nullus fere est, qui dotē aliquā insignē a bonorū omniū largitore non acceperit: quam tamen eâ lege accepit, sibi ut eam habeat, & in seipso inhærentem possideat; aliis autem connatis cōmunicare & transfundere vix, aut ne vix quidem possit. Rosæ si malvam apposueris, nullum inde colorem, aut odorem roseum delibat. Smaragdo seu Sapphiro si silicem, aut pumicem admoveris, nullū inde splendorem mutuantur.

Solus

Solus Magnes hoc a natura ſingulari privilegio locupletatus triumphat, ut ferrum juxtà poſitum ſua virtute & verticitate ditare poſsit. Quódque magis mireris annulum ferreum hac virtute ſic imbuit, ut vicinus vicino, ſecundus tertio, & ſic deinceps in longam ſeriem eandem impertiat. Quódque fidem adhuc omnem pene ſuperat, non modò per appoſitionem hæc facit, & contactum leviſsimum; ſed etiam per trãſitum, quaſi per divinum quendam afflatum ; hoc tantùm diſcrimine, quòd in celeri tranſitu ferrum jejuniùs & leviùs impręgnatur, & minori verticitate inficitur : ſin ad ſpatium aliquod

quod longius immoretur, majorem imbibit virtutem, eam ſcilicet quæ fortiùs trahat, quæ diutius inſideat, quæq; difficiliùs amittatur. Solus itaq; & unicus hic lapis inter omnes res creatas dignus repertus eſt, qui Chiriſti, & Spiritus ſancti vim, & gratiam non adumbret modò, ſed ad vivum repreſentet. Cum enim artium, ſcientiarum & linguarum peritia non ſine improbo labore, & longâ temporis jacturâ acquiratur; Chriſtus Spiritum ſuum, ejúſque dotes multiformes Apoſtolis affatim inſufflando largitur; quas illi fratribus ſuis; *Philippus* (puta) *Nathanieli*, *Paulus Timotheo*, continuatâ ſerie ad mundi

uſque

uſque finem transmittunt, longè certè minori negotio; non per impoſitionem modò manuum, ſed per tranſeuntis corporis umbram; imo per abſentium ſudaria. *Saul* in Prophetarum conſortium obiter incidens ſpiritu prophetico leviter & ad tempus tinctus eſt: *Elizæus* autem *Eliæ* lateri diligenter, & inſeparabiliter ad aſcenſum ejus uſque adhærens, uberiori Spiritus quaſi cornucopiâ ad miraculum repletus eſt. Preces etiam ſubitaneæ, quas ejaculationes appellamus, nunquam inauditę à cœlo redeunt, quin aliquam inde gratię portiunculam deducunt: quòd ſi quis per plures dies cũ *Moſe* et *Eliâ* jejunijs,

et

et precibus invigilet, et pernoctet, mensurâ longè copiosiori, velut imbre largo, irrigabitur.

Cap. VII.

De virtute ferri attractice, cum Christi Magorum tractione.

MIrabilis profecto creatarum quarundam rerum natura; sed vis creantis semper major, in illo præsertim lapide, *Vide Boskhierum. Conc. 6.*

— Quem nomine Graij *Aonin. Palerius lib. 3.*
Dixerunt Magneta, lapis miro attrahit usu,
Quodcunque objicitur ferrum, tactumque quod illo est
Ducit, & hoc itidem veluti Magnesia cautes.

Christus autem nonne Magnete

 quo-

quocunq; omnino mirabilior? Quis neget? Ille enim rem unã duntaxat, & quidem juxtà positam ad ſe trahit; Chriſtus verò æquè omnia, et quæ longiſſimè, & quæ proximè diſtant; animata, & inanimata; ratione prædita, & rationis expertia. Magnes duntaxat ferrum, ſuccinũ tantùm paleam ad ſe rapit: quid non, aut quos non trahit Chriſtus ad ſeipſum? Ab illo condita, ad illum omnia, circulo ac gyro acta, uti flumina ad fontes ſuos revertuntur.

Ipſe *Alpha* et principium producens; Idem *Omega*, & finis ad ſe reducens univerſa.

Ioh 12. *Cum exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipſum*, aiebat olim

olim, loquens, partim de suâ probrosâ in crucem exaltatione, partim de triumphali suo in cœlos ascensu.

Exaltatus, actúsque in crucem traxit latronem vicinum, & in alterâ velut staterâ illi adpensum, quamlibèt talento et onere immani peccatorum gravem.

Traxit Centurionem et alios tum nonnullos, qui, visis tot in morte ejus monstris, in urbem revertentes, miram pænitudinem testabantur. *Act. 9.*

Traxit ad se Apostolos desertores, ac maximè *Petrum*. Exaltatus verò ascensu suo in cœlos, quid, aut quos ad se non traxit?

Traxit *Saulum* ex equo dejectum, è cœlo adloquutus: Tra-

xit mox à Pentecoste, nunc quatuor, nunc sex millia, nuc alios, qui se Apostolis conjungebant; et denique Ierosolymis relictis totum occidentem.

O admirabilis potentia crucis! O ineffabilis gloria passionis! in qua & tribunal Domini, & judicium mundi, & potestas est crucifixi. Traxisti enim, Domine, omnia ad te, & cùm expandisses tota die manus tuas ad populum non credentem & contradicentem tibi, confitendæ majestatis sensum totus mundus accepit.

Traxisti, Domine, omnia ad te, cum in execrationem Judaici sceleris, unam protulerunt omnia elementa sententiam; cùm

obſcuratis luminaribus cœli, & converſo in noctem die, terra quoque motibus quateretur inſolitis, univerſaq; creatura impiorum ſeſe uſui denegaret.

Traxiſti, Domine, omnia ad te, ut, quod in uno Iudeę templo obumbratis ſignificationibus tegebatur, pleno, apertóque ſacramento univerſarum ubique nationum devotio celebraret. Nunc enim & ordo clarior Levitarum, & ſacratior, & unctio Sacerdotum unum de omni gentente regnum.

Vt Cæcias nubes, ſic populos ad ſe Chriſtus, nunc hos nunc illos traxit. Vt enim ventus ille dictus Cæcias (quem *Plinius* media inter Aquilonem, & ex-

 ortum

ortum flare ſcribit) unus contra aliorum Septentrionalium ventorum naturam nubes non pellit, ſed verò attrahit : ſic Christus undequaque quaquâ viâ omnes ad ſe vocat, adducit, attrahit.

Omnia traham ad meipſum, neque duntaxat omne, quod venit ad me, non ejiciam foras.

Glorioſus ipſe quidem tam multorum converſione, ad ſéq; attractu populorum; ſed hodie idem ſeipſo ab hac Magorum tractione, adorationéq; glorioſior. Trahe me quoque ô mi bone Ieſu ad teipſum; converte me & convertar ego. Nemo enim venit ad te, niſi tu, aut pater traxerit illum.

Tractio ista Magorum, cæteris celebrior; quæ à	*1. Situ* *2. Ætate*	*Trahentis Christi.*
	3. Majestate *4. Dignitate* *5. Multitudine*	*eorum, qui tracti sunt.*

1. A *Situ trahentes* : Nam è cruce traxit quidem, ſed unum, ſed vicinum, ſed adpenſum illi, penéque confixum; nunc verò è cunis ipſis in Magis populos totos, extremo penè Oriente conſtitutos, ſtellâ unâ, veluti quodam crepundiolo attraxit.

Et poſt aſcenſionem in cœlum, eundem ex throno illo gloriæ, & Patris dextrâ multos traxiſſe, hodiéq; trahere, quid mirum? at nunc è ſtabulo etiam Reges trahere quàm ſtupendũ.

2. *Ætate*; Aliàs vir, juſtæq;

ętatis traxit viros piſcatores &c, Nunc & infans, & unius propè diei ſuper terram traxit Sacerdotes, Philoſophos, Reges.

Prædictum ſcilicet jam olim; Antequam ſciet puer vocare patrem ſuum, et matrem ſuam, capiet vim Damaſci, et ſpolia Samariæ contra regem Aſſyriorũ.

Vt *Hercules*, cùm in cunis jam tum ſerpentes duos eliſit, victor fortè glorioſior fuit, quàm cùm deinde adultus, in Nemæâ ſylvâ inuſitatæ molis leonem jugulavit; cùm in Erymantho Arcadię monte terribilem aprum viciniæ vaſtatorem vivum cepit: ſic Chriſtus illuſtrior, cùm ad cunas ad ſe adoraturos ſe Reges traxit, puellus adhuc lallans; quàm,

quàm, cùm in cœlo regnans, *Paulos* primùm, & iterum *Constantinos*.

3. *Majestate*; Alios trahebat, cùm miracula jam multa edidiſſet, ac nova etiam ederet; ut terrę motum, ſaxorum ſciſſuras, tenebras orbe toto, &c. Nunc verò puſio, nondum ære lavabilis, adhuc in cunis vagiens, per ſéque (niſi Angeli paſtoribus, ſtella Gentibus, vagitus hoſpitibus proderent) ignotus: Ecce tibi proceres & ſuperbos illos *Perſarum* reges, qui ſe homines fateri nolebant, in ſtabulum, quaſi curiam, velut die dicto, per ſtellam, quaſi Apparitorem, ut veluti cauſam dicant, & atratorum inſtar ſupplices fiant, ad ſe

ſiſtit,

ſiſtit, trahit, nolentes volentes cogit. O *Magnetem!* O tractorem hodie verè admirandum!

4. *Dignitate*; Aliàs latronem ſeu ſicarium unũ, Centurionẽ, & pauculos alios; deinde promiſcuam plebem, &c. Nunc ſummos & Philoſophos & Reges Orientis non infimos, aut ſaltem regum legatos, imo reges in legatis (ſi tamen non fuiſſe hos reges credendum eſſet) traxit.

5. *Multitudine*; Aliàs paucos, hodie unum & alterum, cras mille: Nunc verò è cunis tria ſimul regna, Chaldæum, Arabicum, Sabæum: *Nam* —

Claudianus — *totus componitur orbis*
Regis ad exemplum.

Con-

Converſos, averſos, perverſóſq; reges ferè paſsibus æquis plebes conſectantur.

Quis putas puer iſte erit? Verè, verè pluſquam *Salomon* hic! 3. Reg.
Ad *Salomonem* ex *Saba* ventum eſt quidem, allatáque munera; ſed ad grandævum, ſed ad ſapientiæ famâ celebrem, &c. Sed a fæmina, & (quamvis regina & *Sibylla* quorundam opinione) tamen fæminâ. Ad Chriſtum verò & puellulum, & in ſtabulo, & ſub paleis deliteſcentem, in mediò divûm animalium, cognoſcendum et viri, et reges, et Antiſtites ſacrorum, et Philoſophi, et fortè ab extremo Oriente adcurrerunt.

Non modò pluſquam *Salo-*

mon

mon hic, ſed ipſe pluſquam ipſe, *i.e.* ipſe puer ſe viro major; voluntate tamen, ac diſpenſatione; non infirmitate ac neceſsitate. Omnia enim, quæcunq; voluit, fecit, & quando voluit

Pſalm. in cœlo, & in terra.

Traxiſti ergo, Domine, omnia ad te, totum cum regibus ſuis Orientem; imo gentes omnes in viris tribus iſtis, quos Eccleſiæ progenitores vocat

Hom. 7. in Mathæum *Chryſoſtomus*; Nos primitias Gentium non malè (opinor) etiam appellamus, vel ſemina, primáq; germina, & flores Eccleſiæ ex gentibus.

Cap. VIII.

De eadem cum ministrorum & concionatorum animas ad Christum convertendi potestate.

SI ea Chistiano cuipiam, verbi præsertim ministro, quæ *Salomoni* olim, cùm *Gibeone* mille Deo obtulisset holocausta, libera quidvis petendi daretur optio; quid ei prius, aut potius in votis esse deberet, quàm ut amplam ejus attractivæ, & Magneticæ virtutis portionem a Deo acciperet? qualem *Petro*, & *Paulo*, reliquísque eorum olim impertiit, quos hominum piscatores fecit, quorũ operâ mundum ad se traxit, & convertit. Ecquid enim impe-

ratori gratius esse posit, quàm ut cives multos servet, & hostes plurimos captivos redigat? Ecquid piscatori, quàm ut piscium multitudinem retibus inclusam è mari in littus pertrahat? Inolevit crebra apud vulgus fama,
Osprey. & opinio de * Aquilæ ossifragæ adipe, eam inesse ei virtutem, vt ad eum pisces in Stagno omnes resupini, & semisopiti adnatent, faciléque se capi, & manibus tractari patiantur. Quod si verum esset, quàm studiosè eum inquirerent piscatores? & quanto precio compararent? Christus autem et potis est, & solet ministros suos eâ facultate instruere, eáque virtute ἑλκτικῇ imbuere, quâ oves errantes ad eum
reducant

reducant; quâ animas palantes lucrifaciant; quâ & ſe, & ſuos ſervare, gregémq; ſibi commiſſum in fide, & caula retinere poſsint: quod quibus conceſſum eſt, non video, quid ſibi majus petere, aut quid alijs melius invidere poſsint.

Cap. VI.

De Auri & Argenti neglectu, Ferri autem vnitione, cum Chriſti Angelorum, prӕteritione, hominumq́; electione.

AVrum & Argentum quid aliud ſunt, quàm mundi hujus elementaris monarchæ, reliquis metallis, regis & reginę in morem, imperantia? quorum

quaſi comites, & proceres ſunt lapides, qui vocantur pretioſi, Æs & ſtannũ equeſtris ordinis; plumbum autem et ferrum merũ vulgus: Auri & argenti quàm inſano amore flagrãt homines? lapides autem pretioſi quanti apud principes & Magnates æſtimantur? gemmulæ & conchulæ quanto in honore et pretio habentur? Habent nimirum ſplendorem ſuum, ut & reliqua metalla, quò ſpectantium oculos alliciant, animóſq; faſcinẽt. Ferrum interea, cùm nullius coloris aut pretij ſit, vili ab omnibus penditur, vilíque paſsim venditur, ſub pedibus ubique concúlcatur; infimum inter hęc omnia & locum & gradum obtinet.

tinet. Quibus tamen omnibus non obſtantibus , imo ſpretis prorſus , & pro nihilo habitis, hiſce omnibus ſuâ naturâ claris et illuſtribus, ferrum præ omnibus his elegit *Magnes* , quod violento & avido ad ſe affectu rapit, quod arcto amore complectitur; cujus ſolius copulam , & unionem unicè appetit ; cujus amicitiâ, & vicinitate mirum in modum gaudet; cujus ſodalitio, & famulatu perpetim utitur: quin et *Siderites* à ferro honoris causâ cognominari voluit.

Qui ſympathiam hanc nobilem miramini, conijcite oculos in Chriſti φιλανθρωπίαν , & noſtram electionem. Angeli etiam lapſi ſi ad nos homulos cō-

 feran-

ferantur, immane quàm gloriosæ ſint creaturæ ! quàm nobiles ſpiritus ! quorum ſcientia noſtram cæcitatem , potentia imbecillitatem , decus & dignitas obſcuritatem, quot, quantíſque paraſangis anteit? At horum naturam non aſſumpſit Dominus noſter, ſed præteritis, & in lacu ſulphuris, & in *Gehennæ* carcere jacentibus , nos vermiculos , nos pulverem & cinerem elegit , nos miſellos amavit ; os de oſſe, caro de carne noſtrâ , de muliere factus , eã ſuper Cherubim et Seraphim evexit, in ſupercæleſtibus ſedere , ab Angelis & Archangelis adorari fecit ; nos ſanguine ſuo pretioſo redemit in ſtatum filiorum

orum Dei, hæredum, & cohæredum cooptavit; divinæ suæ naturæ, gratiæ, & gloriæ participes fecit. Quis hìc cum *Chrysostomo* non exclamat? ἰδοὺ τὴν κυρίου ἡμῶν φιλανθρωπίαν, μηδὲ ψιλὸν πρᾶγμα τοῦτο εἶναι νομίσῃς, καὶ γὰρ ὄντως, θαυμαστὸν καὶ ἐκπλήξεως γέμον, καὶ τοῦτο, πολλάκις εἰς νοῦν ἐγὼ λαβὼν ἐξίσταμαι, καὶ μεγάλα περὶ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους φαντάζομαι. Videte etiam vocationem vestram, fratres mei, non esse viz: Multos sapientes & potentes secundũ carnem, non multos illustri prosapiâ editos; verùm, quæ vilia sunt mundi, quæ stulta, elegit Deus, ut pudefaceret sapientes. 1. Cor. 1.26.

Cap. X.

De Magnetis, & Christianorum, ἀπροσωποληψία.

ECce porro utriúsq; ἀπροσωποληψίαν. Ferrum enim tam in arca ligneâ, quàm in aureâ capsulâ inclusum ; tam vaginâ pelliceâ, quàm thecâ olosericâ tectum agnoscit, & ad se attrahit *Magnes* : ferrum tantum est, quod respicit, ferri ornatum et vestitum qualemcunq; despicit. Ferrum est, quod quærit, quod amplectitur ; non aureæ phaleræ, aut bracteæ, quibus circumtegitur. *Quare pudeat nos, fratres, cum respectu personarum habere gloriosam nostram Jesu Christi fidem* ; ita ut si quis in

Iaco. 2.

cætum

cætum veſtrum ingrediatur au-
reum geſtans annulum, & veſte
indutus ſplendidâ; ingrediatur
autem et pauper ſordidè veſti-
tus, et reſpexeritis ad eum, qui
veſtem geſtat ſplendidam, et di-
xeritis ei, Tu ſede hîc pulchrè;
pauperi autẽ dicatis, Tu ſta illic,
aut ſede ſubter ſcabellum pedũ;
nonne judices facti eſtis perver-
ſè deliberantes, et diſcrimen a-
pud vos iniquum facientes?
Nonne Deus elegit pauperes
hujus mundi, ut divites fierent
fide, hæredes regni, quod pro-
miſit ipſum diligentibus? Quin
potius & Dominicam & Mag-
neticam hanc ἀπροσωποληψίαν intu-
entes, & conſiderantes utramq;
imitamini, et Chriſtianos igno-

 biles,

biles, idiotas, egenos et cõtemp-
tui habitos ſeculi hujus illuſtri-
bus, ſapientibus, et opulentis
anteponite, vobiſque comites,
amicos, conjugas in Domino
tantùm eligite, diligite, cum ijs
in terris amicitiam colentes,
quibuſcum in æternum victuri
eſtis. Hoc enim Domino, Deó-
que noſtro gratum, et acceptum
eſt; apud quem nec mas, nec fœ-
mina, nec Barbarus, nec Gręcus,
ſed nova in Chriſto creatura
omnia eſt in omnibus.

CAP. XI.

De ponderum gravitate, quæ Magnes supra quàm Gagates attrahit.

QVi ſemel Magnetem cum admiratione vidit., non fila modò, et ramenta ferrea, ſed grande et ingens ferri pondus, anchoram putà, quæ viginti libras æquet, attollentem facilè, et in altum ab humo elevãtem; quanto ille cum contemptu Gagatem,et ſuccinum conſpicit paleas, et feſtucas ad ſe, poſtquam attritione calefacti fuerint attrahentes? Tantundem & longe majus diſcrimen cernere eſt inter ſapientum,& ſtultorum; inter ſanctorum, & carnalium animas; quorum iſtæ ea curant,

et meditantur ſolummodo, quæ magni ſunt momenti, quæ ad regnum Dei, ſuámque æternam ſalutem attinent; illæ autem mundi hujus quiſquilias, & nugas ſectantur: Non minus certè, quàm inter mercatores, qui magni valoris merces coemunt; et nugivendulos agyrtas, qui tricas, apinas, et crepundia circumgeſtant: inter araneas, quæ muſcas captant; aquiláſque, quæ lepores et ardeas venantur; intérque aucupes denique qui columbas; & pueros, qui papiliones inſequuntur.

Cap. XII.

De mundicie, quam & Magnes, & Christi Spiritus in objectis requirunt.

FErrum autem utcunque appetat *Magnes*, non tamen nisi mundum, & politum attrahit; mundiciem mirum in modum amat, et affectat, sordes autem valdè odit, et aversatur. Vnde est, quòd, si anchoræ lateri rubiginoso, aut pulvere consperso eum applicueris, vel non omnino, vel ægrè, et lanquidè vires in eam suas exeret exercebítque; eundem si terso, et benè limato lateri apposueris, totis eam quantiscunque viribus ad se avidè rapiet, et fortitèr elevabit:

bit: ſimilimus in hoc Spiritui columbino, qui in cordibus puris, tectiſque candidis tantùm inhabitat; immundis, & ſordidis abſtinet, et avolat. Senſit hoc magno ſuo cum damno, et dolore *Regius ille vates*, qui poſtquam corpus ſuum adulterio, animam homicidio, utrumque ſanguinibus polluiſſet; non priùs Spiritus reditum, & redingreſſum obtinuit, quàm utrumque lachrymis, & ſeriâ pænitentiâ purgâſſet.

Cap. XIII.

De primorum ferri ad Magnetem motuum, & animarum ad Christum tarditate, & sequentium velocitate.

LAtum et clarum discrimen est inter primum ferri ad polos Magneticos motum, & posteriores omnes à primo ortos. In primo enim tactu, tractuque patitur potiùs ferrum, quam agit: trahitur quidem intactum ferrũ, sed obtorto quasi collo, & volens nolens lentè, tardéque accedit. Ante contactum enim, aut nulla prorsus intercedit ferro cum Magnete amicitia, nulla ad polos respectiva verticitas; aut ea tam languida,

guida, & altùm ſopita, ut ſenſibus percipi vix poſsit: quę poſtquam per coitum et afflatum Magneticum excita ſemel, & expergefacta eſt, ſponte et celeritèr ad Magnetis nutum, et minimum quaſi ſibilum accurrit.

Major & manifeſtior diſparitas inter actus motúſque eos, qui converſionem noſtram ad Chriſtum præcedunt, & comitantur; eóſque, qui eam ut fructus, & effecta conſequuntur. Habet enim ſe in illis præcedaneis voluntas noſtra hoſtilitèr & paſſivè, erátque in nobis non ſopita tantummodò, ſed et mortua prorſus omnis cum Deo familiaritas; neque ab eo alieni tantùm eramus, ſed averſi prorſus

ſus & inimici, στυγητοὶ ϗ στυγοῦντες, exo-
ſi, et odio Deum habentes: In
lapſibus autem et peccatis ijs,
quæ poſt converſionem perpe-
trantur, ſimile quid nobis acci-
dit, ac limaturæ ferreæ diutiùs
ab igne torrefactæ, aut ſordibus
inquinatæ, vel rubigine vitiatæ:
corrūpitur enim ab his humor
ferri viſcoſus, & minuuntur vi-
res, quę velut in ægroto corpore
difficiliùs à Magnete reſuſcitan-
tur; ægriùs ab eo trahitur hujuſ-
modi ferrum, nec in tanta di-
ſtantia, nec tam citato curſu A-
poſtatis autem, & ad mortem
contráq; Spiritum ſanctum pec-
cantibus idem omnino accidit,
quod eidem limaturæ in furno
reverberationis valentèr, &
vehe-

vehementèr aduſtæ, et in *Crocum Martis* (ut vocant) verſæ, cujus verticitas nullis Magnetis viribus renovatur, nec ullis incantamentis revocatur, utpote in totum & penitus dèformata. Nam fieri non poteſt, ut, qui ſemel fuerint illuminati, guſtaverintque donum illud cœleſte, & participes fuerint Spiritus ſancti, guſtaverintque bonum Dei verbum, ac virtutes futuri ſeculi, ſi prolabantur, ut denuo renoventur ad reſipiſcentiam.

Hebr. 4.

Cap. XIV.

De ferri longè remoti lento ad Magnetem motu, ejusdem appropinquantis celeritate.

FErrum in vasis adversâ parte longinquiùs à Magnete remotum, tardiùs ad eum vergit, & lentiori motu versus eum tendit; quo autem viciniùs appropinquat, eo gradum grandit, & velociùs advolat; magis enim, magísque invalescit virtus, & acceleratur coitio. Non aliter Patrum eorum, qui ante diluvium, & circa *Mosis* ætatem degebant, quiq; adventũ Christi in carne multis postea sæculis futurum prospiciebant, tepidiùs, & languidiùs eum desiderabant:

rabant: qui autem paucis ante nativitatem ejus annis (ut *Zacharias* & *Simeon*) eum quasi solem jamjam exoriturum cernebant, totis ad eum affectuũ velis, remísque ferebantur. Idem in nobis, qui in fines seculorum incidimus, debet esse fervens & ardens erga secundum ejus, qui jam præ foribus est, adventum animus, & appetitus. Idem in Christianis ætate provectis, quorum salus, & gloria propinquior est, quàm cùm recẽs conversi primitùs crediderunt. Non secus quàm rivulorum decursus, & impetus multò est prope Oceanum, quàm juxta fontes concitatior. Tempus jam est, (inquit senex *Zanchius*

ad

ad *Sturmium* decrepitum) ut ad Chriſtum et cœlum ſtelliferum à terrâ properemus, ſcientes nos ibi propediem cum Domino futuros,

---

Cap. XV.

De acubus ad Magnetem, & animabus ad Chriſtum, non ſine tremore poſt receſſum redeuntibus.

SI Magnetem in vaſe ligneo rotundo, tanquam nautam in cymbâ, locaveris, ita ut liberè ſuper aquæ ſuperficiem in ciſternâ, vel dolio, huc et illuc fluctuare ad placitum poſsit, ſeipſum continuò cum vaſe ſæpius circumvolvet, neque priùs quieſcet, quàm polos utroſq; cœ-

lestes rectà respexerit; à quibus eum si vi manuum dimoveris, iteratis versionibus se circumgyrabit, neque priùs tremulo motui finem imponet, quàm polos eosdem repetierit. Idem in acu Magnete illitâ videre est; quam si a polaribus punctis decusseris, per singulos pyxidis & mundi angulos inquieta circũvolitabit, neque aliter se, quàm cum tremore quodam versus polos sistet. Eandem animabus nostris legem imposuit Deus, postquam peccando nosmet ab ipso dirupimus, exules dein cum *Caino*, ab ejus facie huc & illuc circumvagamur, motibus infestis agitamur, in terrâ Nod, *i. e.* inquietudinis, vitã transigimus,

ædificamus, diruimus, rotunda quadratis mutamus, quaquaverſùm velut ægroti in lecto volutamur, quò nos vertamus neſcij vanitatibus innumeris cum *Salomone* ſpiritus noſtros vexamus, uſque dum a ſpiritu columbino edocti, ad arcā *Noe*, *i. e.* quietis revertentes, cum carceris cuſtode ad pedes miniſtrorum contremiſcentes proſternimur, & cantilenam *Davidicam* ediſcimus; Quid te dejicis? quid te turbas animula, vagula, miſella? quid in me perſtrepis? In Deum tuum ſpera; in ſalvatorem tuum onus tuum conjice, onus ejus leve in humeros tuos ſuſcipe, & requiem invenies ſempiternam.

Per motus varios, et per discrimina mille
Tendimus in requiem, quò mens lassata quiescat.
Hanc solam præstat Christus, pax unica nobis;
Sola quies, alibi nullam sperare quietem.
Pax alibi bellum est, pacem TE poscimus omnes,
Omnem qui captum superas & mentis acumen.

CAP. XVI.

De medij interpositi craßitie non impediente tractum Magneticum.

EX omnibus stupẽdis Magnetis operationibus, nulla est, quæ magis attonitos tenet spectan-

ſpectãtium oculos, quàm quòd virtus ejus craſſa tabulata, vaſa figulina, marmorea, metallica penetret, & pertranſeat: ita ut nihil tam ſpiſſum aut ſolidum ſit (ne aurum quidem, quod ſuâ denſitate reliqua metalla antecedit, ne murus aut caminus lateritius (experto credite) nec corpus hominis obeſiſſimi) cujus interpoſitio viam muniat, et obſtruat ejus efficaciæ et virtutem ejus impediat, quò minùs filum aut verſorium ferreũ commoveat, &, quò velit, impellat, unde autem velit, deducat. Nequicquam ei laminæ æneæ, argenteæ, ſtanneæ, licet valdè craſſæ, obſtant, nec attractionem ejus retardant.

De Civit. Dei lib. 21 cap. 4.

Suprà fidem, inquit *Augustinus*, illud eſt, quod a fratre, et coepiſcopo meo *Severo Milevitano* de iſto lapide comperi. Seipſum namque vidiſſe narravit, quemadmodũ *Bathanarius* comes *Africæ*, cùm apud eum convivaretur Epiſcopus eundẽ protulerit lapidem, eúmque ſub argento, ferrúmq; ſuper argentum poſuerit. Deinde ſicut ſubter movebat manum, quâ lapidem tenebat, ita ferrum deſuper movebatur: atque argento medio, nihílque patiente; concitatiſſimo curſu infrà lapis ab homine, ſuprà ferrum rapiebatur a lapide. Dixi, quod ab illo audivi, cui, tanquam ipſe viderim, credidi. Tu verò lector, mihi,

ſi

ſi placet, injurato fidem adhibe, qui ſæpiùs coram multis teſtibus locupletibus, jámque cum hæc literis mando, Magnetem oculis hiſce conſpicio, qui ſubter menſam ſex uncias craſſam, trans murum lateritium verſorium in aquæ vaſculo ſuper menſam poſitum, huc & illuc celerrimè circumagitet. Quod cùm oculis cerno, et animo verſo, mirari prorſus deſino; nulla pericula tam formidabilia fuiſſe, nullum tormenti genus tam crudele; ne carceres, rogos, aut equuleos, qui ſanctos & fideles a Chriſti amore ſeparare potuerint, aut aliquo modo obſtare, quò minùs Agnum, quocunque iret, ſequerentur; neque efficere,

ut nominis ejus profeſsionem, fideíq; defenſionem deſererent. Neque mediocriter hæc fidem noſtram circa reſurrectionis articulum augent,& coroborant; neque tantillum dubitare patiuntur, ne monumenta & ſepulchra, ne maris aut terræ profunditas impediméto in fide Christi mortuis eſſe poſsint, quò minùs vocem Chriſti, & Angelicæ tubæ clangorem audientes ad vitam reſurgant, & velut ad cadaver aquilæ, velociſsimè congregentur. Atque hic finis eſt, & ſcopus, quem ſibi in mirandis illis narrandis propoſuit ſanctus ille Pater; ut intellectũ per ſenſum informaret, & per viſibile miraculum articulum

reſur-

resurrectionis redderet facilè credibilem.

Cap. XVII.

De annulorum Magneticorum & Christianorum spirituali & mirandâ concatenatione.

HVic affine, néque minùs mirum est illud, quod cùm primùm vidit, inhorruisse multum se fatetur idem ibidem *Augustinus*. Cernebam, inquit, a lapide ferreum annulum raptum atque suspensum; deinde tanquam ferro, quod rapuerat, vim dedisset suam, communémque fecisset, idem annulus admotus est alteri, eúmque suspendit: atque ut ille prior lapidi,

di, ſic alter annulus priori annulo cohærebat. Acceſsit eodem modo tertius, acceſsit & quartus, (duodecim hoc ordine concatenatos vidiſſe me atteſtor:) jámque ſibi per mutua connexis circulis, non implicatorum intrinſecus, ſed extrinſecus adhęrentium, quaſi catena pependerat annulorum. Quis iſtam vim non ſtuperet, quæ illi non ſolùm inerat ſed per tot ſuſpenſa tranſibat, & inviſibilibus ea vinculis ſubligabat? Similem catenam pari cum admiratione ſed altiori meditatione contemplatus eſt *Gregorius Nazianzenus* is, qui cùm in vivis eſſet, Theologi nomen apud omnes meruit. Sic enim orationem

illam quam apud Constantinopolitanos in Archiepiscopatus initio habuit, exorsus est. Non possum non mirari, quid vobis in mentem circa conciones meas venerit; quámque ob causã peregrinâ hac nostrâ voce exili, & nihil in se amabile habenti ita capta sitis, ut eodem modo erga me affecti videamini, quo ferrum erga Magnetem. Nam & ex me pendetis, & alij ex aliis mutuo nexu cohærentes, & omnes ex Deo; a quo, & in quem omnia. Ὦ θαυμασίας ἁλύσεως. O catenam nunquam satis prędicatam! quam vinculis firmissimis compactam nectit ipse spiritus non manu vel arte, sed Dei ipsius digito fabrefactam,

aureis

aureis torquibus defæcatiorem, adamantinis firmiorem, gemmeis pretiosiorem. Tres enumeravit, vel excogitavit potius aurei & ingenij, & oris, Orator allegoricas catenas, quibus vulgares, quotquot sunt in mundo, amicitiæ copulantur. Voluptatis primam, quam ex rosis, violis, floribúsque mollioribus quasi corollam Bacchanalem contexuit. Secundam vtilitatis, quam ex annulis argenteis aureísque conflavit. Honoris tertiam, quam ex gemmis, & lapidibus pretiosis compegit: viles omnes & facilè fragiles catenulas, quibus quæ conglutinãtur amicitiæ, quid aliud sunt, quam vitreæ, & argillaceæ, si

Dion περὶ ἐλευθερίας

ad

ad hanc ſpiritualem, inviſibilem, incontaminatam, & immortalem conferantur? nullum hic ſpurcum libidinis gluten, nullum avaritiæ ſordidum cæmentum; nullum hic ambitionis, aliorúmque vel humorum, vel vitiorum, contemparamentum. Sola hæc τελειότητος σύνδεσμος, perfectionis illa copula fuit, quæ primævos illos Apoſtolos, & aurei verè ſeculi Chriſtianos inter ſe continuit, cùm omnes credentes eodem loci manentes omnia habebant communia, poſſeſsiones & facultates vendebant, &, prout cuique opus erat, diſpertiebant; vnanimitùs indies in templo perdurantes, panem do-

meſtica-

mesticatim frangentes, cibum cum exaltatione & cordis simplicitate capientes, laudantes Deum, & gratiam habentes apud pópulum. Gratiam nimirum ijs, apud Gentiles conciliavit, novósque indies ijs allexit, & adjunxit fratres Magnetica hæc charitatis catena, quam ipsi Pagani suspicientes clamabat; Vide, ut invicem se amant Christiani! Vide, ut mori pro se invicem parati sint! Hoc illud cęleste, & spirituale charitatis vinculum fuit, quod regium illud & nobile par amicorum tam arctè constrinxit, *Davidem* & *Ionathanem* intelligo; quorum alter alterum amore plusquam fæmineo supra seipsum,

Tertul. in Apologett.

suprá-

ſupráque regnum hæreditarium ad mortem uſque coluit: quorum pares nulla inter *Ethnicos* ætas novit, nulla Philoſophia peperit. Præ quorum amicitiâ, *Scipionis* illla & *Lælij*, *Pyladis* & *Oreſtis*, reliquorúmque ejus furfuris parium, quid aliud dici meretur, quàm veræ & vivæ charitatis umbratile cadaver & ſimulachrum?

Cap. XVIII.

De Magnete, & Chriſto majora per inſtrumentum, quàm immediatè ſuapte virtute efficientibus.

MAgnes ut valdè mirificus, ſic myſticus inprimis lapis eſt; non minùs arcanis operandi

di modis, quàm potentibus operibus insignis; quorum illud ultimũ non est, quòd cùm ipse tractricis, & elevatricis virtutis fons, et sedes sit primaria, totum tamen ejus honorem in ferrum quasi deditâ operâ transferat. Idem enim lapis, qui nudus, & per se parum, aut nihil trahit, ingens pondus ferri ferro armatus elevat. Vidi ipse Magnetem, qui vix uncias septem inermis tolleret, ferro (ut barbari loquuntur) cappatum, viginti duo pondo fortitèr, et facilè in altum tollentem; referentem in hoc summum naturæ opificem, primúmq; motorem: qui cùm ipse Pater lucis sit, mundum tamen hunc visibilem per solem

illu-

illuminet; ipſe in cœlis inviſibilis, & (quæ noſtra cæcitas & dementia eſt) incultus pleriſque & illaudatus. Homines etiam per filium hominis redimit, ſalvat, & judicat, eíque vicariam omnem in cœlis, terríſque poteſtatem delegat, cujus divinitas & majeſtas in carnis velo, velut in cornu lucerna, ſic latuit, ut non niſi ſuis, iíſque paucis per miracula pateret; qui jam etiam ſeſe in cœlis occultans, hominũ miniſterio (ut ferri *Magnes*) idoneo, & homogeneo utens inſtrumẽto, homines ad ſe vocat, trahit, & convertit, in ſui honoris ſocietatem miniſtros aſſumens. Qui vos (inquit) recipit, is me recipit; imo ampliorem

in eos tranſmittens: Qui in me credit, majora (inquit) faciet, quàm ego feci. De Chriſto ipſo non legimus eum unâ concione centum; de *Petro* narratur, eum tria millia convertiſſe: quæ ejus φιλανθρωπία parùm abeſt, quin omnia ejus cætera miracula ſuperet. Vt enim artis & artificis ars ſumma eſt artem celare; ita viri boni prima laus, & virtus eſt, virtutis laudem ſeipſo celato in alios derivare; neque eſt, in quo homines ad Deum propiùs poſsint accedere. Mirentur & laudēt in *Joabo* alij alia, me quod attinet, inter omnia ejus præclara facta, hoc heroicum virtutis ejus ſpecimen præcipuum ſemper cenſui, quòd

Act. 2.

quòd victoriæ ſuo Marte partæ gloriam, & coronam in *Davidis* caput tranſferre voluerit, & valuerit. In cæteris enim alios, in hoc ſeipſum vicit, quòd honorificentius longè fuit, quàm ſi de *Rabbâ* & *Ammonitis* centies triumphâſſet. 2. Sam. 12.

Cap. XIX.

De eo quòd decuplo plus ponderis per binas, quam ſingulos terminos, ſeu cappas trahat.

OBiter autem, nec intempeſtivè moneam, Magnetem eâ lege vim, & virtutem ſuam in medium, & inſtrumentum transfundere, ut exiguam ejus portiunculam uni ſigillatim

cappæ, ſeu termino polari ; largam, & amplam conjunctim binis impertiat. Cujus cum experimentum in robuſto lapide ceperim, & terminorum alteri ferrum appoſuerim, duo vel tria tantùm pondo, idque ægrè ſuſtulit ; cum ſimul utriſque viginti duo nullo negotio in altum evexit : ut non modò verum ſit illud *Salomonis* ; Duo meliores ſunt, quam unus : ſimul enim ſi cubent, citiùs concaleſcunt ; ſi cadunt, eorum alter ſocium erigit, nec illud tritum modò lippis etiam notum, vim unitam eſſe fortiorẽ. Quis enim duplo fortiorem eſſe non videt, & facilè agnoſcit ? at decuplo ut fortior ſit, hoc & rarũ,

Eccl. 4. 9.

&

& in *Magneticis* experimentis singulare clarũ eſt. Vt non mirum ſit (obſervante *Origine* in *Geneſeos* primo) dupla, et compaginata pleráq; Deum feciſſe: ut cùm ſimul cœlum, et terram; ſolem, & lunam; marem, & fœminam creâſſe in hiſtoria memoretur; Chriſtúmq; diſcipulos ſuos, non ſingulos, ſed binos emiſiſſe, ut alter alteri, velut pes pedi, manus manui mutuam commodaret operam, & viribus animiſq; conjunctis fortiùs & fæliciùs vivos ad Chriſtum lapides traherent, & ſuper eum ædificarent.

Cap. XX.

Plus multò valent instrumenta, quæ arctè, quàm quæ laxè Christo vel Magneti adhærent.

NEque silentio prætereundum duxi, ingens illud discrimen inter armaturam polis Magneticis laxè, & remissè ligatam, eandémque aptiùs, & arctiùs ijsdem astrictam. Si enim vel minimus intercedit hiatus, multò minori virtute imbuitur, cassiùs, languidiùs, et inertiùs onus suum trahit; neque dimidium ejus ponderis elevat, cujus totum facillimè, si ad unguem sine levissimâ fissurâ coadunetur: quæ ratio solet à Theologis assignari, quare Chri-

Christi humanitás tam sit supra modum & mensuram omnem oleo Spiritûs inuncta & repleta; eò quòd hypostaticè, & σωματικῶς cum Deitate uniatur: modò scil: & nodo arctiori, quàm à nobis aut concipi, aut exprimi possit. Quare sanctorũ illi tantum apud Deum valuerint, qui indesinentèr cum eo ambulârint, ut *Enochus*; qui indivulsè deo adhęsit, ut *Elizæus Eliæ*, à cujus latere ne latũunguẽ discesserit. Quare *Sampsonius* tot ediderit miracula, quamdiu fæderis, et unionis suæ cum Deo signaculum illæsum servârit, quo semel per capilli tonsuram læso & amisso, sicut cęteri mortales, imbellis, & hostibus præda fa-

ctus est. Quare denique summum Christiani bonum in hoc ponatur firmiter cum *Davide* Deo suo adhærere, ἀπερισπάστως προσκολλᾶσθαι, καὶ πάσῃ τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ *i.e.* inseperabiliter agglutinari, firmóq; cordis proposito in Domino permanere.

Cap. XXI.

Magnes ferro polito meliùs, quàm auro splendido armatur, & Theologorum conciones Scripturæ testimonijs, et solidis rationum momentis, quam Rhetorum flosculis.

ILlud insuper animadversione nostrâ non est indignũ, quòd ut in objecto, sic et in medio seu instrumento, non tam fulgo-

fulgorem, quàm nitorem; non tam ſplendorem, quàm mundiciem poſtulat. Nec enim auro, aut argento armari amat, ſed ferro tantùm; nec tamen eo ſæculeto, aut rubiginoſo, ſed purgato, & polito. Qualem armaturam concionatoribus, et præſcribit, et ſuo exemplo cõmendat Apoſtolus: eam nempe, quæ non in verborum eminentiâ, ſed in Spiritus & potentiæ demonſtratione conſiſtit. Nec enim Oratorum filij ſumus (ut magnus ille Theologus ad *Libanium Rhetorem*) ſed piſcatorum: neque carnalibus armis contra hæreticos dimicandum, ſed argumentis validis ad ſubverſionem turrium, et munitionum;

num; ad everſionem altitudinis omnis extollentis ſe adverſus cognitionem Dei. Quare nec conciones, nec ſcripta noſtra tam poetarũ floſculis, aut Philoſophorum argutiolis, quàm aut ſcripturæ oraculis, aut rationum momentis irrefragabilibus armamus, memores quòd muri *Jerichuntis*, non tubis aureis, aut argenteis; ſed corneis, et arietinis diſflati & demoliti fuerint. Quę non ideo à me dicuntur, ac ſi ſordes & balbutiem, multò minùs *Barbariſmos* et *Solæciſmos* affectet Evãgelium; ſed eum ſermonis nitorem, & claritatem, quam et pręcepit, & aſſecutus eſt *Lactantius*: ita ut poma ſcripturæ aurea cãdor dictionis

onis includat argenteus: ita ut materiæ ſoliditatem, et ſalubritatem, verborum comitetur ſuavitas; ſitque orationis Theologicæ, veſtitus & ornatus non juvenilis, ſed ſenilis, non meretricius, ſed matronalis; non fucatus deniq;, & effæminatus, ſed nativus, & maſculus. Plures ad ſe traxit Dominus noſter cruce, quàm ſceptro armatus; coronâ ſpineâ, quàm ſi aureâ fuiſſet redimitus.

Cap. XXII.

Tractionis laus omnis Magneti, non ferro; & operum bonorum Christo, non hominibus debetur.

IN illo execrandæ memoriæ bello, quod olim Ecclesiæ cum *Pelagianis* acerrimum intercessit, quæri sæpe multúmq; solet, cui potissimùm imputari, & de quo verissimè prædicari debeant, fides, quâ in Deum credimus, & bona, quæ facimus ad ejus gloriam, opera. Num gratiæ in solidum divinæ ascribenda; an libero nostro arbitrio? Vel huic partim, & partim illi, æquâ factâ inter utrúmque partitione? Si enim (inquit *Pelag:*) vera sunt, quæ

vos de voluntatis nostræ αὐτεξουσίᾳ & libertate disseritis, eam mortuam prorsus & nullam omninò esse; sequitur non hominem esse qui credit, sed Deum; non hominem esse, qui misericordiam, & liberalitatem exercet, qui eleëmosynas largitur, sed Deum: ac proinde non est homini laudis, vel mercedis ne minima quidem inde portiuncula, vel debita, vel expectanda; sed omnia Deo soli in totum ascribenda, cuius præsidio, & adjutorio singula, quæ nos facere videmur, efficiuntur. Atq; hoc illud *Achilleum* erat argumentum, cui neminem respondere posse jactitabant. *Hieronymo* quóque & *Augustino* invidiam

Vide Hieron. ad Ctesiphontem.

diam apud imperitos conflare ſatagebant : quod idem plane eſt, ac ſi litem quis inter Magnetem, & ferrum hujuſmodi moveret, & foveret, vtri horum attrahendi, & elevandi virtus attribui debeat ? Ferrúmne an Magnetem trahere propriè dicendum ſit ? Quòd ſi penes oculos, & ſenſus exteriores arbitrium ſit, ferro laus omnis cedet. Si enim Magneti pondus appoſueris, decidit ; ſi ferreæ armaturæ, tollitur, & retinetur; clamátq; ruſticus ſpectatum admiſſus, ecce, *Magnes* ignavus eſt, parùm aut nihil trahit, ferrum eſt, quod elevat, & attrahit. Verùm enimvero, ſi ad intellectum, & rationem judicium

defe-

deferatur, *Magneti* iterum virtutis attractricis laus omnis vindicabitur, & asseretur. Concludit enim Philosophus, et doctus arbiter, nihil hîc ferrum suis, et proprijs viribus agere, sed *Magneticis*, & à lapide manantibus: eadémque ratione victus fatebitur, nos a Deo actos divino auxilio omnia, quæ rectè agimus, agere; Deóque fidei, & bonorum operum gratiam, & gloriam omnem acceptam referendam. Quare *Gordius* hic nodus *Herculeo* hoc gladio facilè dissectatur; nisi malit quis contentionis serram eandem semper reciprocare, & funem litis in infinitum ducere. Quid enim, obsecro, si coram sanâ

mente

mente præditis, *Magnetem* quis casside ferreâ armatum; & onus ingens trahentẽ ostendet; nonne in *Magnetem* omnes oculos conjicere? virtutem ejus omnes stupere, & prædicare? de ferro autem silere, et ne gry quidem hiscere? neque id injuriâ. Ferrũ enim, si animal esset ratione, & oratione præditũ, erumperet ipsum lubentissimè in *Magnetis* præconiũ; libentissimè palàm profiteretur, se non suâ, & innatâ virtute valere, & potentem esse, sed alienâ, & a *Magnete* haustâ, & infusâ. Non aliter, quàm luna non suis, sed solaribus radijs splendere sese agnoscit; Quàm fæmina mariti sui dignitate illustratur. Vnde est,

quòd

quòd Apoſtoli, cùm claudum præ templi foribus ſanâſſent, applauſum omnem popularem tantopere repudiârint, dicentes, Viri *Iſraelitæ*, quid de hac re miramini? aut quid intentos in nos oculos habetis, quaſi propriâ potentiâ, aut pietate effecerimus, ut hic ambulet? Deus ille *Abrahami*, *Iſaaci*, & *Iacobi*, Deus ille patrũ noſtrorum filium ſuum *Ieſum* glorificavit. Nec minùs cautè, et prudenter *Paulus*, *Non ego*, *inquit*, *ſed Chriſtus in me potens fuit*, *cujus gratiâ ſum*, *quod ſum*. *Quis Paulus? quis Apollo? quis Cephas?* niſi inſtrumenta et miniſtri Dei, per quos crediditis, unuſquiſque, prout ei dedit 1. Cor. 3.

Dominus? *Ego plantavi, Apollo rigavit; sed Deus est, qui dat incrementum; qui plantat, nihil est.* Vinea *Salomonis* est; locat autem vineam suam hortulanis, & custodibus: Milleni sicli *Salomonis* sunt, ducenti custodientium fructum ejus.

CAP. XXIII.

Ferrum in se vile Magnetico conjugio nobilitatur, & nos homunciones spirituali cum Christo unione.

SCatent ubique terrarum ferri venæ; patent in omni villâ, & vico ferri officinæ. Servit id infinitis hominum usibus; sed ijs vilibus, & obscuris. Fiunt ex eo omnimoda instru-

menta, ſed ignobilia, qualia ſunt equorum ſoleæ, claves, ſeræ, clavi, ſerræ, ligones, vomeres. Vt taceam baliſtas, bombardas, ſclopetos, & id genus hominum peſtes. Honos omnis, & dignitas ferro à Magnete oritur, & creſcit; qui quidem plùs ferro nobilitatis confert, quàm auro Rex ille Ægyptius, cùm è matulâ Deorum effigies conflavit, quas proceres ſuos colere coegit. A Magnete enim excitum, fando vix exprimi poteſt, quot, & quanta afferat humano generi emolumenta: ut vani ſint in hoc Chymici, cùm ſomniant, velle naturam metalla cætera in aurum mutando perficere. Quis enim non perſpicit, debere nos

multò plus acubus nauticis, & horologicis, quàm quicquid uſpiam eſt, auro, & lapidibus pretioſis; utpote cujus ope, & beneficio hæc omnia, & reliquas omnigenas merces conquiramus? Ita ut minimè mirum nobis videri debeat, quòd ferrum tam honorificum cum Magnete connubium tantopere appetat, & ambiat, ut ad eum conſpectum tam præpropero curſu advolet: cujus nimirum copula & coadunatione tam mirificum & Herculeum evadat. Ecquis autem tam ſtipes & fungus eſt, cui hæc contuenti, & contemplanti non in mentem veniat priſtini & miſerrimi illius, in quo nati ſumus, ſtatûs, & conditionis

ditionis triſtis recordatio, in quo iræ ſcilicet, & ignominiæ vaſa; mundi, Satanæ, & cupiditatum turpium mancipia fuimus; quorum Deus venter, gloria dedecus, exitus confuſio? E- quis tam pumex & ſilex, qui ſibi à lachrymis temperet, cùm in animum revocet, quàm ad omnia officia Deo, & hominibus debita inutilis fuerit, præterquam ad fruges conſumendas, horas bonas malè locandas, carnis concupiſcentias implendas, ad iram in diem iræ theſaurizandum? Ecquis autem tam gelu, & glacies, ut cùm ſeriò, et ſerò nimis hæc ſecum cogitet, et penſitet, non ardeat, et flagret totus, cœleſtis illius cum

Christo conjugij desiderio, quo Dei filius, Christi cohæres, cœli civis, et municeps esse, et dici mereatur? Ecqua anima tam belluina et terræ filia est, ut carne et sanguine adhuc volutare malit, quàm spiritûs sancti afflatu ad cælestia erigi, et attolli, ad munera spiritualia, et Angelica obeunda agilis, et idonea reddi, quibus et se, et alios servare possit, et ad opera ea præstanda, quibus salutem æternam, et cælorum regnum consequi valeat? Ecquis ad hæc tam surdus, et contumax est, ut portas suas immortales non aperiat, per quas intrat Rex ille vitæ, et gloriæ, cujus ingressu, et incolatu, ad divina, et heroica, omnia

munia

munia peragenda animari, et corroborari poſsit?

Cap. XXIV.

Magnetis cum gemmis collatio, quod vires & formam attinet.

ESt auro ſolaris ſuus fulgor, argento lunaris ſplendor, æri & cupro flavedo venuſta, ſtanno & plumbo *Mercurialis* nitor, Margaritis candor, & lęvor illuſtris, Adamanti ſcintillans & micans claritas, cæteriſque lapidibus pretioſis gratus & lucidus cuique color, quibus aſpicientium occulos ad ſe alliciunt, & faſcinant; Magneti autem ferrugineus, lividus, *Saturnius*,

turnius, & obſcurus quidam aſpectus, quem tamen mirâ, & intrinſecâ virtute ditavit, & dotavit naturæ Dominus: illis interim externam ſuam ſpeciem ſufficere voluit, quam præter, nihil illis donavit, quo pretium aut honorem ſibi apud homines concilient. Et eſt certè pulcherimus hic ordo, et lex æquiſſima, quam in donis ſuis diſtribuendis conſtanter obſervandam ſibi propoſuit; dum nulli vel omnia, vel plura cumulatim confert, ſed ſingula ſingulis ita diviſim impertit, ut habeant ſingula ſingulare aliquid in quo emineant ſine cæterorum vel injuriâ, vel invidiâ. Præclarum hujus œconomiæ exem-

plar

plar et ſpecimen animadvertas licet, tam in lapidibus, quàm in hominibus. In utriſque enim rariſsima eſt externæ formæ, & internæ virtutis copula, & concordia: difficilimum eidem pulchritudinem, & fortitudinem ineſſe; corporis robore eundem, et animi prudentiâ excellere. Eſt autem forma, et ſplendor hujuſmodi bonum, quod non latet, ſed ſtatim foris patet, ſeſeque oculis conſpicientium oſtentat: prudentia autem, et fortitudo non niſi actis, et exercitijs multis ſeſe produnt, et demonſtrant. Plurimos in hiſtorijs reperies formâ præſtantes, ob nullum egregium facinus celebres: emollit

enim

enim possessores suos, otiari et deliciari suadet, ut nullius alterius gloriæ indigos. Erat è contra Dominus noster vir dolorum, infirmitatem expertus, néque species, néque decor ei inerat, unde eum desideremus; vermis, et non homo, nullificamen populi. Quod autem ad spiritûs plenitudinem attinet, Speciosus præ filijs hominum; super quem sapientiæ, et consilij spiritus requievit, in quo omnes thesauri, sapientiæ, qui unguentorũ suorum odore omnes ad se allexit, et traxit: quem nos sequẽtes, formam habentes negligamus, non habentes ne doleamus, aut habentibus invideamus, internis virtutibus gloriemur,

Tertul: de resurrect.

riemur, et operibus bonis; serico probitatis nosmet vestiamus, byssino sanctitatis, purpurâ pudicitiæ. Taliter ornati, et pigmentati Deum habebimus amatorem, Sanctos imitatores, Angelos spectatores, et laudatores.

Tertul: de cultu fæminarum.

Cap. XXV.

In parvis Magnetibus & Christianis, quàm in magnis grandior esse solet Deus.

MAgnes Magneti tātùm interest, quantū & homo homini. Prima differentia est à vigore, ex quo quidam mares, alij fæminæ. Secunda à mole, unde quidam gigantes, alij nani. Sunt quidam

quidam mole magni, virtute imbelles, qui ſibi pondus æquale vix, & ægrè attollunt, exigui et parvuli avellaneę nucis quantitatem non excedentes, qui ſuum pondus ſexagies, imo centies multiplicatum attollunt. Grandior enim ſolet eſſe Deus in parvulis, quàm in magnis. In formicis major anima, quàm in elephantis; in nanis, quàm in gigantibus. Si magnus áliquis daretur Magnes, qui ſuum pondus quinquagies multiplicatum elevarat, periculum eſſet, ne Idoli inſtar adoraretur. Inter pauperes, facultatibus, & viribus tenues, multos videre eſt pietate, & ſanctitate eximios, & inſignes, cujuſmodi ſi

inter

inter seculi hujus nobiles, doctos, & potentes, quis occurreret, nigri cygni similimus esset, & metuendum, ne pro numine & semi-deo à plebe coleretur. Tria autem sunt indicia manifesta, quibus lapides validiores, & vivaciores ab imbellibus, & ignavis discriminantur. Primùm, quòd opus suum expeditiùs absolvunt, ocyùs se versus polos convertunt, fortiùs trahunt, ægriùs dimittunt. Secundò, quòd onera graviora faciliùs tollant, clavos plures, & annulos sustineant. Tertiò, quòd ampliorem habeant activitatis suæ sphæram, ad objectum remotius, & distantiùs vires suas extendant. Totidem planè notę

& signa sunt, quibus Christiani nobiles, & heroici à tepidis, & vulgaribus dignoscũtur. Quòd ad bona opera alàcriores, et agiliores; neque arcam, ut vacculæ, gemebundi trahant. Secundò, quòd crucem, et tentationes graviores fortiùs sustineant, *Sampsonis* instar, qui portas æneas humeris suis nullo negotio sustulit. Quòd denique non unum, aut alterum, aut paucos, sed plures ad Christum animas lucrari et trahere satagant. Sic enim de *Barnabâ* memoratur, bonum eum virum fuisse, & multos ejus operâ ad Deum conversos.

Cap. XXVI.

In minimis Magnetibus omnes reperiuntur circuli, licet non eadem amplitudine: in minimis Christianis omnes gratiarum habitus, etsi non gradus.

MAgnes autem robuſtus, etſi *Magnetem* imbellem multis paraſangis virtute ſuperet: in hoc tamen omnes tam validi, quàm invalidi cõveniunt, quòd in ſingulis duo termini polares, totidem circuli *Tropici*, *Æquinoctialis* unus, ut in cœli, terræque globis, conſpiciantur: ita ut ſi magnum aliquem *Magnetem* in mille fruſta diſſecueris, nullũ eorum tam exiguum erit, in quo non omnes prænotatos

Ma-

Mathematicos circulos deprehendes: quemadmodum néq; vllus Christianus tam modicæ fidei, & tam mediocris staturæ est, qui a Christi plenitudine gratiam pro gratia non acceperit; etsi non omnes eandem singularum mensuram, & gradum, eundem tamen omnes numerum, idem omnes virtutum omnium πανσπερμάτιον: non secùs, quàm in unius diei infantulo parentum & membra, & lineamenta singula clarè cernuntur.

Cap. XXVI.

Magnes Magnetem congruè juxta se positum juvat, incongruè lædit. Idem accidit in hominum commercijs tam bonis, quàm malis.

SI mille silices in unum cumulum coacervaveris, nihil omnino vel damni, vel commodi capiet alter ab altero silex à silice: diversa longè *Magnetum* ratio est, quorum unum si juxta alterum locaveris, vel si plures promiscuè in unum acervũ conjeceris, vel detrimenti, & vitij aliquid, vel virtutis & emolumenti haurit, necesse est, vicinus à vicino.

Si enim juxta leges *Magneticas*, & in terminis naturæ suæ

congruis conveniant, ita ut *Au-ſtrale* punctum juxta alterius *Septentrionale* diſponatur, attrahetur, recreabitur, & corroborabitur imbecillis à robuſto; ſi contrarijs, & incongruis, fugabitur, & infirmabitur. Simile quid in hominum amicitijs, & ſocietatibus obtingit; ubi boni ſemper aliquid ob vicinum bonum, & mali ob malum accidit. Corrumpunt enim bonos mores prava commercia; corrigunt, & confirmant bona: vitij aliquid ſcelerati affricant, virtutis aliquid infundunt probi & ſtudioſi. *Ægyptios* et *Iſraelitas* in deſerto iter facientes media intercesſit nubecula columnæ in formā, cujus poſterius latus

ni-

nigrum, & caliginoſum ſequebantur *Ægyptij*; anterius verò lucidum, & candidum aſpiciebant *Iſraelitæ*. Quicquid in nobis maculoſi eſt, & vituperio digni, id imitantur, qui filij ſunt tenebrarũ; ſplendidi quicquid, & laude digni, id ij, qui lucis filij, & qui ſpiritu Dei aguntur.

Quare non modò cavendum nobis eſt, quibuſcum verſamur, ſed quibus legibus, & conditionibus non ſine magno cum delectu, & accuratâ circumſpectione; niſi morum corruptelam inde pati velimus perniciosam.

Cap. XXVIII.

Ut Polis Magneticis in diversis regionibus, sic viris bonis & malis in diversis sæculis suum regnum est.

TAntũ polis *Magneticis* quãtum manibus dextræ et sinistræ interest: in diversis enim telluris regionibus, divisum sortiuntur imperium. In *Borealibus* enim mundi partibus discrimẽ termini *Borealis* manifestum est, quod majorem ferri obelum attollit, quam potest in ijsdem *Australis* ejusdem polus.

Prævalet in hoc mundo caro spiritui; corpus hîc animam degravat; Dominantur in hoc sæculo filij *Belial*: assignatur enim cuique a Deo suus locus, suum tempus, suum regnum.

Cap. XXIX.

Eodem modo Christus aream ſuam, quo menſas aurifabri, accuratè purgat.

ADmirabili artificio menſas ſuas purgant aurifabri, in quibus ferrei pulviſculi paſsim cū aureis miſcentur, qui à limis, et malleis inter poliendum decidunt; *Magnetem* enim robuſtum manu ſuper menſam ad digiti diſtantiam circumgeſtant, qui ferri ramuſculos ab aureis accuratè ſine damno ullo ſegregat, dum aureis præteritis, et relictis ferreos arripit; Eodem planè modo ſuam aream in illo die perpurgabit Dominus. Cùm enim duo ſimul in eodem lecto

fuerint, accipietur unus, relinquetur alter: cùm duo simul in eodem pistrino molentes, assumetur unus, relinquetur alter: novit enim Dominus, qui sunt sui, & hædos ab ovibus distinguet, paleam à tritico ventilabit. Neque magis mirum, aut arduũ nobis videri debet, quòd singula defunctorũ membra, et particulæ proprium suum corpus repetant, quàm, quòd apiculæ singulæ suas in alveari cellas, & agniculi singuli suas in grege matres distinctè agnoscant, ferríque singula ramenta *Magnetem* versus advolent.

CAP. XXX.

Et Magnes & Christus unà cum virtute gravitatem suis impertiunt.

NEque pigeat nos hoc obiter anotare, quòd unà cum ſupra-notatis virtutibus, ferro etiam ponderoſitatẽ quandam indat, & infundat *Magnes*. Acûs enim terminus ille, qui tactus, & excitus eſt, intacto apertè præponderat, & terram verſus fertur. Neq; aliter Chriſtus gratijs illis, quibus ſuos imbuit, gravitatem ſuperaddit, quę certè animæ humanæ, non minùs, quàm navi ſaburra, utilis eſt, & neceſſaria. Gravitas autem etſi inter virtutes à Philoſophis non numeretur; eſt tamen

eorum omnium & ornamentum, et munimentum. Est autē vir gravis is, qui propositi sui tenax, instituto suo (ut basi statua) innititur, & semper eidem insistit: nec (ut leviculi, & vani) quavis aurâ populari, vel novâ quavis doctrinâ, & exemplo circumfertur, & in novas formas mutatur.

Cap. XXXI.

Magnes à cœlestibus polis telluris amore deviat, ut & nos à veritate divinâ hominum authoritate moti deflectimus.

VBicunque gentium libero & nativo motu fruitur *Magnes*, rectà ibi polos utrosq; tam

tam *Borealem*, quàm *Auſtralem* reſpicit, nec à vero meridiano quicquam diſcedit: contingit autem multis in terræ, maríſq; locis, ut in punctum aliquod Horizontis vero Meridiano finitimum, & à punctis polaribus, in punctum ad ortum, & occaſum gradibus quibuſdam diverſum deflectat, & deviet; quæ anomalia nautis variatio dicitur. Oritur autem,& cauſatur à magnis, altis, & robuſtis terræ continentibus, ad quas *Magnes* inclinat,dum ad matris ſuæ telluris partes eminentes ſe convertit, & polos cæleſtes ob earum amorem deſerit. Quæ variatio moleſtiſsimã parit nautis incertitudinem, non ei diſſimilem,

ſimilẽ, quæ paſtoribus & gregi Chriſtiano accidit in *Theologiæ* controverſijs diſcutiendis, et dijudicandis. In quibus quamdiu ſcripturæ regulam obſervant, nec ab immoto Prophetarum & Apoſtolorum fundamento, canonéq; infallibili dimoventur, veritatem tamdiu et unitatem in pace eccleſiæ retinent. Quã primùm vero in partium ſtudia ſcindũtur, et huic, vel illi virorum doctorum, authoritate et ſcientiâ pollentium, cætui, et ſectæ ſe adjungunt, eorũ ſuffragijs et ſententijs plus tribuunt, quàm indubitatis Dei oraculis. Hinc tot in Eccleſia ſchiſmata, hæreſes, & bella plùs quâm civilia. Quibus malis nullum aliud

reme-

remedium excogitari poteſt, aut optari melius, quàm ut Chriſti vocem in ſcripturis loquentem, veram, & vivam fidei, & vitæ, morum, & doctrinæ normam, & dubiorum omnium judicem ſupremum admitterent: ſecundum quam regulam incedentes, Pax erit ſuper Iſraelem Dei.

Cap. XXXII.

Hallucinantur homines in lapidum, et rerum æſtimatione; dum non ex uſu, ſed ex ſpecie pretium ijs imponant.

SI vera ſint illa, quę de rerum cenſu ſenſit *Romanus* ille Cenſor, Aſſem contra charum eſſe, quod humano generi non proſit; vile eſſe, quicquid eſt inutile;

utile, & pretij nullius, quod nullius uſûs, tum certè ſummæ vanitatis rei ſint illi, & iniqui rerũ æſtimatores, qui patrimoniorũ, & amplarum poſſeſsionum jacturâ gemmas et lapides pretioſos ſibi comparant, qui nihil ijs ſolidi emolumenti conferunt, nihil ijs prodeſſe poſſunt, niſi ad ſplendorem ſuperfluum, & cultum externũ, unde nec corpori, nec animæ quicquam accedit commodi, cùm interim *Magnetem* flocci faciunt, et teruntij æſtiment tot virtutibus inſignitum, tot uſibus, à natura deſtinatum, & tot neceſſitatibus humanis inſervientem. *Raymundo* verò ſi fidem adhibeamvs, Dei ſolius eſt, qui ad intra creſcere non

non poteſt, quíque interno augmento, & complemento non indigeat; æſtimationem in hominum cordibus, nomen, et benedictionem in linguis eorum; honorem denique, & gloriam ad extra quærere: hominem autem, qui internâ perfectione, & bonorũ realium incremento ſolummodo egeat, quo magis honorem quærat eum, qui in aliorum pectoribus ſitus eſt; eò magis vanitatem, inanitatem, et vacuitatem perſequi; eóque miſeriorem, pauperiorem, & a ſolidâ perfectione, & beatitudine remotiorem eſſe. Quæ ſi ad veritatis amuſsim examinentur, etſi nimis rigida, & Cynicum, vel Stoicum rigorem ſapere vi-

deantur (licet enim & hominibus à Deo concessum est, ea, quæ ad ornatum spectant, moderatè quærere) tantam tamen, & tam ingentem pecuniæ vim in ijs comparandis profundere, tam immensum ijs pretij excessum imponere, spretis & contemptis ijs, quæ majori sunt usui, & pluribus dotibus ditata, non video, quin extremæ sit stultitiæ, ne dicam dementiæ.

CAP. XXXIII.

De æmulatione Magneticâ, & Christianâ.

NVsquam in vegetativis aut sensitivis, vix in ratione pręditis tam aperta vel concordia,

vel diſcordia; nuſquam tam acris, & ἀπονδος æmulatio, quàm in *Magneticis*, quæ polare punctum tam avidè appetunt, eóq; ſolo in ſolidum frui, rivalium in morem, ambiunt, ut ejus gratiâ miras inter ſeſe & amicitias, & inimicitias exerceant. Si enim duo fila ferrea oblonga, & acuta telluris aut terrellæ polis ſuperimpendas, ſtatim in imis ſuis terminis concurrunt, & concordant; in ſummis invicem ſeſe fugiunt, & fugant; ſin brevia, et obtuſa fuerint, in imis averſantur ſeſe mutuò, in ſummis oſculantur, et amplexantur. Simile contentionis pomum eſt avaris lucellum, ob quod figulus figulum odit; laſcivis proſtibulum,

ſtibulum, ob quod mutuis ſeſe vulneribus confodiunt ἀλάστορες; Ambitioſis primatus, & principum favor, ob quem dolis, & venenis certant aulici: Chriſtiani verò, Chriſto ut fruantur, Chriſto ut ſerviant, et placeant, in hoc omnem ſuam φιλοτιμίαν, φιληδονίαν, & φιλαργυρείαν conſumunt. Accepto de Chriſti reſurrectione nuntio curſu inter ſe contendunt, et ſimul excurrunt *Petrus* et *Johannes*: antevertit autem *Petrum*, et prior ad monumentum venit dilectus ille diſcipulus, qui nomine ſuo modeſtè celato hiſtoriam æmulationis hujus deſcripſit. Similis παροξυσμὸς ſimilē fortaſſe ob cauſam *Paulo* cum *Barnaba* interceſsit

Joh: 21.3.

cessit. —'Ἀγαθὴ δ' ἔρις ἥδε βροτοῖσι. *Jacobus* ut benedictionem & primogenituram *Esavo* præriperet, eum arte suâ & ope maternâ supplantavit.

Cap. XXXIV.

Pugnant inter sese contrarij Magnetis termini, non secùs quàm caro et spiritus, & mutuò sese è subjectis suis expellunt.

SEptentrionali *Magnetis* termino si quis cultellum affricuerit, virtutē inde *Magneticam* imbibit, quâ ferrum & attrahit, & elevat; eundem si contrario & Australi apposuerit, virtute priùs aquisitâ spoliatur, et vertigine afficitur, ita ut ferrum, nec

attrahat, nec elevet cultellus. Idem accidit ijs; qui eorum vitia imitantur, quorum mores admirantur. Idem etiam ijs, qui postquam concionem in Ecclesiâ attentè audiêrint, preces ardentèr effuderint, bonos inde motus aliquos, & intentiones concipientes, priorem vitæ cursum mutare, ad frugem redire instituunt; in impiorum consortium incidentes, in lupanar, aut popinam ingredientes, mox ut canes ad vomitum, ut sues ad volutabrum revertuntur. Perinde ac si quis cibo salubri accepto venenum continuò bibat, aut cicutam comedat, vel in balneo lotus in cœno se volutet. Quorum exitus initio deterior;

in

in ſpiritu incipientes in carne deſinunt. Aufert enim ijs malignus ille verbi ſemen ſalutare, quod nunquam in ijs radices altas egerat; & virus ſuum letale infundit, quo reddit eos ad omne bonum opus ineptos, & reprobos.

Cap. XXXV.

Quod acus inter duos Magnetes, id inter duas opiniones fluctuans.

CIrcumcellionibus illis, qui artem præſtigiatoriam exercent, quíque ludos joculares, & ſpectacula venalia populo exhibent, familiare eſt acum ferream in lebete fluctuantem ſic inter duos *Magnetes*, quos

manibus abditos circumgeſtãt, diſponere; ut incerta inter utrumque diſcurrat, nunc hunc attrahentem, nunc illum retrahentem inſequatur, ad neutrum appellat, neutri adhæreat. Similes ſibi ludos, ſimilia mundo ſpectacula edit diabolus, dum viros illos, quos Apoſtolus

Cypr. Ep. 2.

διψύχους appellat, *Cyprianus* ancipites palpatores temporum, in levitate tantum conſtantes, molendini inſtar quovis doctrinæ vento circumagitat; quales olim *Ecebolius*, nuper *Spalatenſis*, alijq; quorum nominibus parco; qui inter cælum, terramque penduli, inter Deum, & *Baalem* claudicantes, nunc Deo, nunc *Mammoni* ſerviunt, nunc præſens,

ſens, nunc futurum ſeculum amplectuntur, nec Deo, nec hominibus accepti; quos *Carpenterius* cani famelico aſsimilat inter duos lepores, vel inter duo convivia nunc hâc, nunc illâc curſitanti, neutrum aſsequenti.

Cap. XXXVI.

Ejuſdem amoris tam in Chriſto, quàm in Magnete contrarij effectus.

MAgnes ex humilitate & amore totus componitur, merum amorē ſpirat, fellis omnis expers, ad uſum, & commodum humani generis creatus, nulli damnum, nulli detrimentum afferens; quòd ſi quā-

 do

dò ferrum à se fugare, & repellere videtur, nullâ id superbiâ facit, nullo odio inductus, sed eo tantùm fine abigit, ut meliùs affectum, & terminis congruis dispositum per ambages quasdam ad se revocet, & reducat. Non secùs quàm Dominus noster, qui totus, & solus bonus; totus, quantuscunque, Amor, & Bonitas, in salutem humani generis natus, omnes ad se allexit, neminem ad se venientem foras abjecit. *Canaa* nitidi repulsam dedit, ut canem increpavit, non alio animo, quàm ut enixiùs ei supplicaret, ardentiùs advolaret; & arctiùs adhæreret; eóque suos animo redarguit, ne puniat;
mina-

minatur, ne feriat; judicat in hoc ſeculo, ne condemnet in altero.

Cap. XXXVII.

Eadem ratio eſt animæ regenitæ, quæ acus Magneticæ; irregenitæque, ferreæ.

ACus merè ferrea, et à *Magnete* intacta, omnes mundi plagas æqualitèr reſpicit, æqualitèr in omnibus, prout accidit, acquieſcit. Quòd ſi polos aliquando reſpexerit, eoſq, verſum acquieverit, fortuitò id fit, & ex mero caſu, nullo vel naturæ inſtinctu, vel proprio momento. Tacta verò et à *Magnete* ſemel imprægnata ſemper et ſolum-

modò polos versum tendit. Nec aliorsum, nisi telluris amore victa, vel externâ vi coacta, deflectit Haud alitèr Anima purè naturalis et irregenita, ad malos & peccaminosos actus prona semper et proclivis est. Quòd si forte opus aliquod materialitèr bonum egerit; nullo id ex proposito, nedum ex habitu facit: sed fortè (ut dici solet) fortunâ, et cæco impetu, quali visûs et artis expers corvum aut metam jaculo ferit. Eadem inspirata, à Deo docta & acta, actus suos omnes secundum virtutis præcepta, & verbi divini canonem, ad Dei gloriam constantèr dirigit. A quo scopo si per infirmitatem, fortis alicujus tentationis vi,

ab-

aberraverit; fit id omninò præter intentionem & contra voluntatis institutum: Vnde est quòd carnalium & merè civilium opera, licet extrinsecùs splendida & speciosa, parùm Deo grata sunt: Sanctorum autem licèt imperfecta & maculosa, non veniam modò, sed et gratiam, Christi causâ, in oculis ejus inveniunt, potiùs quàm merentur; qui opera eorum non tam actibus quàm finibus pensare solitus est.

Cap. XXXVIII.

De Magnetum & Christianorum tam vilitate quàm raritate : deq; locis eorum natalibus.

MAgnetum ubique magna est hodiè copia, ita ut contemptum pepererit nimia eorum familiaritas, apud vulgus, cui nihil pretiosum nisi quod rarum. Nulla ferè regio, nulla ferri fodina, in quâ non reperiantur Magnetes ; Magnetes scilicet vulgares, notæ nullius, nullarum virium : eximij, nobiles, et robusti perpaucissimi. Hominum ubiq; abundè satis ; Heroum, doctorum, et sapientum parùm. Christianorum nomine et titulo tenus, vilis est annona

annona; verè autem fidelium et qui titulo tanto dignos se præstent, Magna ubiq; caritas et raritas.

De loco & regione si quis inquirat in quâ Magnetes generosissimi nascantur; Tulit olim celeberrimos *Magnesia*, cui nomen suum acceptum referunt, ubi vel nulli vel steriles hodiè reperiuntur. Vulgares ex *Elbâ*, et *Norvegiâ*; validissimi è *Bengalâ*, *Chinâ*, et ex locis calidioribus ad nos advehuntur. Certissimum autem est, nullam certam gentem aut terram esse, quæ hoc privilegio perpetuò gaudeat: Verùm prout Naturæ collibitum est, nunc hanc, nunc illam, hac sorte beare. Non secùs

cùs quàm olim in *Antiochiâ*, nomen & ſedem primi ſortiti ſunt Chriſtiani; in *Beræâ*, nobiliſsimi. Nuper *Anglia* tam Sanctorum quàm Doctorum inſula feraciſsima cluit, & mater fæliciſsima: Non aliâ tamen lege quàm ut Deo liberum ſit, nunc iſtam, nunc illam Eccleſiam hac inſigni prærogativâ cohoneſtare.

Cap. XXXIX.

Cauſas rerum abditarum incaſsùm, ſubtilitèr, & inutilitèr; effectus & uſus faciliùs & fæliciùs exquirimus; tam Theologi, quàm Philoſophi.

DE cauſis & rationibus mirorum & myſticorum *Magnetis*

Magnetis effectuum, quòd nullam hactenus in medium protulerim ſententiam, ſi quis rationem exigat; in causâ ſciat eſſe, quòd certam & determinatam rationem eorum aſsignare, *Boetio*, alijſque, non modò difficilimum, ſed & impoſsible prorſus videtur. Multa in ſinu & gremio Majeſtatis ſuæ latere voluit natura, quæ mentis humanæ rationem conſequi noluit; quæ miranda, potiùs quàm rimanda reliquit. Non deſunt tamen qui tractionis Magneticæ συγγένειαν, *i. e.* affinitatem quandam cum ferro, rationem ſatis claram & ſufficientem autumant. *Clemens.* Alij ἀπορροίας σωματώδεις, incoporeos & ſpiritales *Plutarch.*

tuales

tuales quasdam evaporationes et effluxus ut causam designant. Confugiunt plerique ad commune Philosophorum asylum, ἄδηλον ἰδιότητα, *i. e.* occultam qualitatem à spiritu lapidifico *Magneti* ingenitam. Verùm nos in causis rerum, non ut noctuæ lippimus solùm, sed ut talpæ prorsùs cæcutimus; in ijsque subtilitèr indagandis operam & oleum perdimus, frustráque ingeniorũ lacertos delassamus. Quanto infructuosiùs & inauspicatiùs in altissimis, tam electionis divinæ, quàm vocationis humanæ, causis investigandis et reddendis, horas et operas suas locarunt Scholastici; dum vel fidei, vel operum præ-

Galenus.

visionem,

viſionem, vel aliud omnino aliquid extra Deum, decreti divini, aut diſcriminationis humanæ, rationem excogitant. Reſervanda et relinquenda ſunt Deo imperij ſui arcana, qui ſuos haud impunè patitur in ſecretorum ſuorum arcam curioſiùs introſpicere. Superbiam et ſtultitiam hanc luerunt olim *Bethſhemitæ.* βάθος & abyſſus quædam eſt immenſurabilis & impenetrabilis. Myſteria quædam Dei ſunt ἀνεξερεύνητα καὶ ἀνεξιχνίαστα quæ ſi nobis revelaſſet; eſſent fortaſsis ἄῤῥητα καὶ ἀπόῤῥητα, minimè propalanda & promulganda. Meliori cum laude, majori cum utilitate ingeniorum ſuorum nervos, in ijs quæ ad praxin &

uſum

usum vitæ humanæ, quæque ad electionem & vocationem nostram confirmandam pertinet, impensiùs & intensiùs exercerent. In arborem frugiferam si quis incidit nec terram defodit, nec radices denudat, sed fructus oculis hiantibus intuetur, & manibus avidis decerpit. *Adamo* & soboli ejus cessisset in perniciem minùs, & magis in salutem, si arboris vitæ fructus comedisset, arboris scientiæ poma non omninò degustasset.

Cap. XL.

De mendaciis & abusibus, quibus & Magnetes, & res, & viri magni sunt obnoxii.

HActenus in varijs & præclaris Magnetis usibus recensendis immoratus sum; paucis deinceps abusus ejus perstringam, necnon fabulas, quæ per ora virûm volitantes fidem aliquam apud vulgus credulum nactæ sunt. Qualis illa imprimis est de arcâ *Mahometis* ferreâ in aëre pensili, in sacello *Magnetibus* camerato; quod falsum esse constanter affirmant, qui *Mecham* usque peregrinantur. Quam ex affini fabellâ natam auguror, quam refert *Plinius*

de architecto *Dinocrate*, qui templum *Arsinoes Alexandriæ* Magnetibus concamerare inchoaverat, ut ejus simulachrum in aëre pendere videretur: intercessit autem mors & ejus, & *Ptolomæi*, qui id sorori suæ jusserat fieri. Cujus farinæ sunt illa commenta *Serapionis*, seras eum, & clavaturas aperire, naves in medio cursu sistere, clavos ex ijs extrahere: necnon illud *Arnoldi* de villâ novâ, *Dæmones* eum fugare; illud insuper *Marvodæi Galli* philtrum esse amoris optimum, & uxores maritis, maritos uxoribus reconciliari; cui auctarium hoc addit commentator ejus *Pictorius*, gratos principibus & eloquentes

quentes eum facere possessores suos. *Agyrtis* autem, & medicastris solenne est, virtutum, & effectorum ejus prętextu fidem, & æstimationem emplastro illi emendicare, quod *armarium*, sympatheticũ, & stellatum vocant, vulgò *Weapon-salve*. Fabularum etiam nobile par effinxit *Famianus Strada* omnium stylorum vir, ingenij, & styli (credo) exercendi gratiâ : quas, quia lepidæ, breves, & facetæ sunt, non pigebit integras describere. Quarum prima est ad *Lucretiani* carminis legem de novâ epistolas ad amicos scribendi ratione expeditissimâ, sine tabellarijs, & tabellis, sola *Magnetis* ope, hunc in modum.

Magnesi genus est lapidis mirabile, cui si
Corpora ferri plura, stilósve admoveris, inde
Nō modò vim, motūq; trahunt, quo semper ad ur-
Quæ lucet vicina polo, se vertere tentent: (sam,
Verum etiam mirâ inter se ratione, modóque,
Quotquot eum lapidem tetigere styli, simul omnes
Conspirare situm, motumq; videbis in unum.
Vt si fortè ex his aliquis Romæ moveatur
Alter ad hunc motum, quamvis sit dissitus longè,
Arcano se naturäi fœdere vertat.
Ergò age, si quid scire voles, qui distat, amicū
Ad quem nulla accedere possit epistola; sumes
Planū orbem, patulumq;, notas elementaq; prima
Ordine, quo discunt pueri, describe per oras
Extremas orbis, medioq; repone jacentem,
Qui tetigit Magneta, stylum; ut versatilis inde
Litterulam quamcunque velis, contingere possit.
Hujus ad exemplum simili fabricaveris orbem
Margine descriptum, munitumq; indice ferri,
Ferri, quòd motum Magnete accepit ab illo.
Hunc orbem discessurus sibi portet amicus,
Conveniatq; priùs, quo tempore, queisve diebus
Exploret, stylus an trepidet, quidve indice signet.
His ita compositis, si clàm cupis alloqui amicum
Quem procul à tete terräi distinet ora;
Orbi adjunge manum, ferrum versatile tracta,

Hîc

Hîc diſpoſta vides elementa in margine toto;
Queis opus eſt ad verba notis, huc dirige ferrum,
Litterulaſq́ue, modò hāc, modò et illā cuſpide tange,
Dum ferrum per eas iterumq́ue, iterúmq; rotando
Componas ſingillatim ſenſa omnia mentis.
Mira fides, longè qui diſtat, cernit amicus
Nullius impulſu trepidare volubile ferrum,
Nunc huc, nunc illuc diſcurrere: conſcius hæret,
Obſervátque ſtyli ductum, ſequiturq́ue legendo
Hinc, atq; hinc elémenta, quibus in verba coactis,
Quid ſit opus ſentit, ferroq́ue interprete diſcit.
Quinetiam cum ſtare ſtylum videt ipſe viciſſim
Si quæ reſpondenda putet, ſimili ratione
Litterulis variè tactis reſcribit amico.
O vtinam hæc ratio ſcribendi prodeat uſu;
Cautior, & citior properaret Epiſtola, nullas
Latronum verita inſidias, fluvioſq́ue morantes.
Ipſe ſuis Princeps manibus ſibi conficeret rem,
Nos ſoboles ſcribarum emerſi ex æquore nigro.

Hanc ſequitur altera de Chryſo Magnete non ferrum, ſed aurum trahente ad linguā, & mentem *Ovidianam* ficta & ſcripta.

Fortè mihi puero putei ſuper ore ſedenti
Annulus exciderat, nec erat ſpes ulla legendi.
Cùm pater è filo lapidem demittit in undas

Prædatorem auri; ſubitoq́ excitus ab imo
Annulus accurrit fundo, lapidíque cohærens,
Tanquam hamo piſcis, ſummas effertur in auras.
Talia mirantem pater occupat: accipe cauſam,
Nate, ait, & lapidem (non longa eſt fabula) noſce.
Deucalion, & Pyrrha (*genus mortale duobus*
In quibus omne fuit, quondã et duo turba fuerunt)
Vt reparent populos, ſua poſt veſtigia juſſos
Projiciunt lapides: lapides, ceu ſemina frugum,
Molleſcunt, inq́ oſſa virûm mutantur, & ora.
Quanquã homines aliqui nondũ digeſta videtur
Effigies, & adhuc retinent de marmore multum,
Duritiaq́ docent, quâ ſint ab origine nati.
Iam nova creſcebat ſoboles, & cura trahebat
In diverſa animos: nam prout cecidêre per undas,
Aut per agros lapides, aut, per ſpelæa ferarum
Aut propter montes ferriq́, auriq́ feraces;
Sic genium traxêre loci: venatibus ille
Indulget, terram colit hic, illi æquora ſulcant.
Hi ferri venas, aurumq́ per omnia quærunt,
Et ſceleris quærunt, mortiſq́ per omnia cauſas.
Tunc verò hæc oculis invitamenta malorum
Abduxit Natura parens, & in intima terræ
Viſcera contraxit, Maneſq́ removit ad imos.
Sed tamen hùc quoq; deſcendit furioſa cupido,
Abdita rimatur, terramq́ eviſcerat omnem:

Scilicet

Scilicet indignata homini Natura, quis ultrà
Finis erit, dixit? tellus exhausta metallis
Antè gemet, quàm dira fames saturata quiescat.
Dum loquitur, mentem Magnesia vertit in arva,
Et puduit vertisse; videt molimine longo
Instantes operi, defossiq; ultima mundi
Scrutantes arcana, & opes (sua damna) petentes:
O PRONA in terram, clamat, perituraq; turba,
Quodq; sibi fodit prope Tartara, digna sepulchro,
Dixit, et irato tremefecit numine terram,
Oppressitq; viros, & glebæ immiscuit artus
Quã malè tractabant per aperta pericula glebam.
Quin flamma è Stygijs, ut erat vicina, cavernis
Illam membrorum, terræq; sine ordine massam
Fumida corripuit, coctamq; in saxa coegit:
Vnde color, species et adhuc semiusta remansit.
Nec tantum color; at vivos quæ torserat olim
Magnetes, etiam lapides sensuq; carentes
Tangit avaritia: utq; aurum, ferrúmve legentes
Oppressit fatum; sic ipsa cadavera prædam
Quæq; suã agnoscunt, geminaq; cupidine fervẽt,
Et trahit hic ferrum Magnes, ille attrahit aurũ.
Tunc ego ad hæc patris ridens miracula, sanè
Quàm metuo, dixi, quãdo aurum poscimus omnes,
Ne genus humanum saxa in Magnesia migret.
Sic me fabellis pater oblectare solebat.

Hæc & ſimilia figmenta, ut falſi plerunque rumores, ab aliquo quod verum aut veriſimile eſt, originem ſuam habent à quo naſcuntur, & fundamentum quo nituntur.

Fieri enim poſſe me docuit experientia, ut ope *Magnetis* & inſtrumenti ad id aptati, amicus cum amico in cubiculo proximo trans craſſum murum (puta bipedalem) colloquatur, animi ſui ſententiam impertiat, & ad quæſita reſpondeat. Quod hactenùs vel inauditum vel incredibile viſum eſt. Vt autem quis cum amico abſente, in locis tam diſsitis, & extra *Magneticæ* activitatis ſphæram poſito, ſermones per acum ſympatheti-

cam

cam quaſi per epiſtolam miſceat, fabula eſt & impoſtura.

Quod autem Magneti, id rebus, & viris omnibus virtute magnis, & claris, fatale, & ſolenne eſt, ut multis & abuſibus, & mendacijs pateant & ſordidentur.

Ecquid enim uſpiam, aut unquam extitit, quod ad præclaros uſus natura deſtinavit, quod non idem ad abuſus nefandos pervertit, aut *Dæmonum* fraus, aut hominum impoſtura? Ecquis vir unquam operibus, aut miraculis illuſtris fuit, de quo veri, & miri aliquid prodiderint hiſtoriæ, cui non abſurda, & falſa plurima affinxerint

rint fabulæ? Sanctorum vitæ, & aurea (quam vocant) Legenda, quid aliud sunt, quàm mendaciorum farragines, ab hominibus æneæ frontis, & plumbei cerebri conflictę, et conscriptæ? De *Gregorio Thaumaturgo*, alijsque ejus generis viris ob miraculorum virtutem venerandis, multa vera scripsisse * contẽporaneos, & classicos authores, facilè adducor, ut credam: omnibus autem ut fidem adhibeam, quę subsequentium ætatum Monachi attexuerint, nunquam in animum inducam meum. Quare prudentis erit, neq; veris ob falsorum mixturam fidem denegare, neque temerè falsis verorum in gratiam credere;

Gregor. Nyss.

dere; ſed, cribri in morem, gravia, & ſolida retinere, vana, & levia reijcere.

Cap. XLI.

Non minor retinendi, quam attrahendi in Christo & Magnete vis & facultas.

MAgnes non modò lenocinijs invincibilibus ferrum ad ſe ſuaviter allicit, ſed & allectum inſolubilibus catenis fortiter eò uſque retinet, donec vi manuum ab eo divellitur. In aurifabrorum officinis anchoras ferreas totos menſes, & annos ad *Magnetem* appenſas videre eſt. Quinetiam hoc ſuppoſito, quòd tam robuſtus dari

possset *Magnes*, ut nihil à viribus externis pati possit; sequeretur inde in æternum *Magneti* adhęsuras. Ad eundem planè modum in voluntatibus nostris operatur is, qui lapis noster est angularis et auxiliaris; cujus gratiâ (ut sæpe *Augustinus*) nescio, quo modo facit, ne respuatur; quíque eum infundit in animos electorum, sui & amorem, & timorem, eam deniq; εὐλάβειαν, ut nolint unquam ab eo recedere; sempérque caveant, ne quando sit in ijs cor incredulum, ut à Deo vivo deficiant. Remanet, non diffitemur, in electis, et regenitis, non potentia modò, sed & pronitas, & proclivitas totalitèr, & finalitèr à Deo apostatandi:

Eben Ezer 1 *Sam*. 7. 12.

Hebr. 3. 12.

tatandi : ſed fidelis eſt is, qui 1 *Theſ.* 5.
nos vocavit, qui totum ſpiritum, & corpus conſervat, ad glorioſum ſuum adventum, à quo comprehendimur, potius quàm comprehendimus. Super petram hanc ſundatos Magneticam, nulli aut imbres, aut venti conquaſſabunt, nemo eos è manu ejus rapiet; nihil ſive præſens, ſive futurum, eos à charitate ejus ſeparabit. Cæterùm ei, qui potis eſt conſervare ſuos à lapſu immunes, & ſtatuere nos in conſpectu ejus inculpatos cum exſulatione: Soli ſapienti Deo gloria, robur, & potèſtas in æternum.

AMEN.

CAP. XLII.

Precatiuncula ad Rythmi Bernardini Genium & Formam.

MAgne Magnes, me dignare
Ad te totum inclinare;
Fac cor meum anhelare,
Ut se poßit applicare
Devoto tibi pectore.

Canem vilem allatrantem,
Ovem perditam balantem,
Cervum fessum anhelantem,
Servum tardum & cunctantem
Potenter ad te pertrahe.

Sic me trahas, ut te sequar;
Sic convertas, ut convertar,
Cordi meo Te conjungas,
Ungas illud, & compungas
Spiritus tui flamine.

Per

Per medullam cordis mei
Peccatoris, atq; rei
Sic vis Tua tramittatur,
Ut cor totum constringatur
Amoris tui vinculis.

Da cor cordi similari,
Da cor cordi sociari,
Da cor durum perforari,
Da cor ferreum sauciari
Amoris tui vulnere.

Meum posse, velle, scire
Totum tibi fac servire,
Vehementer esurire,
Et ardenter Te sitire
Fac cor meum aridum.

Rosa Sharon aperire,
Cujus odor fragrat mirè,
Nares meas fac sentire,

Illas illum fac haurire
Præ cunctis suavitatibus.

Mannah dulce, Mel sincerum,
Vinum suave, Nectar merum,
In quo nihil est amarum,
Esto mihi tu per-charum
Præ omnibus delicijs.

Ecce, tibi appropinquo,
Parce mihi, si delinquo.
Ecce, curro ad Te sponte,
Verecundâ tamen fronte
Ne, me, quæso, rejice.

Præbe mihi Te benignum,
Ne repellas me indignum.
Totum ad Te cor impelle.
Totum imple meum velle,
Ut Te nunquam deseram.

FINIS.